

Jaarverslag MIND Landelijk Platform Psychische Gezondheid **2023**

Inhoud

Voorwoord	3
Missie en doelstellingen	4
1 Campagnelij 1: Preventie, inclusief terugvalpreventie	7
1.1 Kernboodschap	7
1.2 Ambities en Speerpunten	7
1.3 Projecten kennis, innovatie en onderzoek	9
2 Campagnelij 2: Kwaliteit van zorg	19
2.1 Kernboodschap	19
2.2 Ambities en speerpunten	19
2.3 Projecten kennis, innovatie en onderzoek	24
3 Campagnelij 3: Kwaliteit van leven	32
3.1 Kernboodschap	32
3.2 Ambities en Speerpunten	32
3.3 Projecten kennis, innovatie en onderzoek	30
4 Goede informatievoorziening	45
5 Organisatie MIND	47
6 Vooruitblik 2024	52
Bijlagen	
Bijlage 1 Afkortingen	51
Bijlage 2 Bestuur MIND Landelijk Platform 2023	53
Bijlage 3 Lidorganisaties MIND Landelijk Platform 2023	54
Bijlage 4 Regiokamer	55
Bijlage 5 MIND Familie- & Naastenraden	56
Bijlage 6 MIND Kamer Cliëntenraden	57

Voorwoord

Mentale gezondheid is nog nooit zo vaak in het nieuws geweest als het afgelopen jaar. Het aantal mensen met psychische klachten stijgt, jongeren ervaren in zeer hoge mate stress en prestatiedruk en toegang tot de ggz komt steeds verder onder druk te staan. Het zijn alarmerende cijfers, die het werk van MIND urgenter dan ooit maken.

2023 stond voor MIND als organisatie in het teken van bestuurlijke transitie. Na het vertrek van oprichtster Marjan ter Avest, heeft Dianne Burger MIND ad interim geleid tot mijn start in juni. Ik heb MIND in de eerste maanden leren kennen als een enorm veelzijdige

organisatie, waar medewerkers, leden en vrijwilligers met enorme gedrevenheid werken aan betere (toegang tot) ggz en een mentaal gezonder Nederland.

De veelzijdigheid van MIND is een reflectie van de enorme complexiteit van het thema mentale gezondheid, doorweven met sociaal-maatschappelijke, culturele en individuele factoren. Niemand heeft alle antwoorden en geen enkele individuele organisatie heeft dé oplossing voor de vaak meervoudige problemen die veel verder strekken dan mentale gezondheid waar mensen met psychische klachten en hun naasten mee te kampen hebben. Die complexiteit vraagt om één ding: samenwerking.

MIND Platform vertegenwoordigt als koepelvereniging de belangrijkste cliënten-, naasten- en familieorganisaties in de ggz. We zijn een echte netwerkorganisatie, met partners in uiteenlopende domeinen. De zorg, de overheid, het sociaal domein, kennisinstututen, cliëntorganisaties, zelfregie- en herstelcentra en ga zo maar door. Dit laat zien wie we nodig hebben om de problemen in de ggz en in de maatschappij het hoofd te bieden: iedereen. We zien natuurlijk ook de uitdagingen van die wens tot bijvoorbeeld domeinoverstijgende samenwerking of netwerkzorg rondom de cliënt. Dit is absoluut de beweging die wij willen zien op het gebied van zorg en welzijn, maar het vraagt ook veel van mensen en organisaties.

De praktijk blijkt dan ook met regelmaat weerbarstig en de vraagstukken zijn taai, maar dat schrikt niemand bij MIND af. Onze kracht zit in de collectieve ervaringskennis, in de leefwereld van de mensen om wie het gaat. Dat perspectief schuurt met enige regelmaat met de 'systeemwereld'. Het is echter in de overbrugging van deze 'kloof' waar we het meeste te bereiken hebben. We slaan een brug tussen de wereld van het systeem en het 'echte' leven van de cliënt en diens naaste, door de stem van mensen met psychische klachten te laten horen, gerespecteerd te laten zijn en te prioriteren in besluitvormende processen.

Mijn eerste zeven maanden die ik in 2023 met MIND heb mogen optrekken, leerden mij dan ook vooral dat MIND in dit complexe speelveld immer moedig voorwaarts gaat; wat er ook gebeurt. Met veel trots blikken wij in dit jaarverslag dan ook terug op onze activiteiten in 2023.

Dienke Bos, directeur MIND Platform

Missie en doelstellingen

MIND Platform is de landelijke koepelvereniging van, voor en door cliënten- en familieorganisaties in de ggz. De vereniging MIND Platform werkt nauw samen met Stichting MIND. Samen vormen wij de MIND-organisatie. Het perspectief van cliënten en naasten is hét uitgangspunt van het beleid van de MIND-organisatie. Door de krachten te bundelen willen wij verschil maken voor de psychische gezondheid in Nederland. Dit doen we vanuit de 'Droom van MIND' die we hebben geformuleerd als uitgangspunt voor ons meerjarenbeleidsplan (MJBP) 2020-2025.

De Droom van MIND

Wij leven in een samenleving waarin wij psychische gezondheid koesteren, daarin investeren en alles doen om onnodig psychisch leed te voorkomen. Iedereen die nu of in de toekomst te maken heeft met psychisch leed kan rekenen op begrip, ondersteuning en goede zorg.

We hebben daarbij de volgende **missie**: "MIND is een onafhankelijke maatschappelijke organisatie die Nederland psychisch gezonder maakt. MIND is hét aanspreekpunt in Nederland voor maatschappelijke en individuele vragen rond psychische gezondheid en geeft stem aan alle mensen die te maken hebben met psychische problemen."

Dit doen we vanuit onze **kernwaarden**: "Wij zetten altijd door. We zijn sociaal en verbindend. We hebben een open mind en onze werkstijl is vernieuwend en ondernemend."

Het bureau van MIND voert activiteiten uit in nauwe samenwerking met de leden van MIND. Daarnaast zijn er ook samenwerkingsverbanden met externe partijen. Voor alle activiteiten van MIND Landelijk Platform geldt dat ze niet alleen plaatsvinden in het belang van onze lidorganisaties; ze worden ook uitgevoerd ten behoeve van de samenleving. Op die manier blijven we altijd dichtbij ons primaire doel: het realiseren van onze droom.

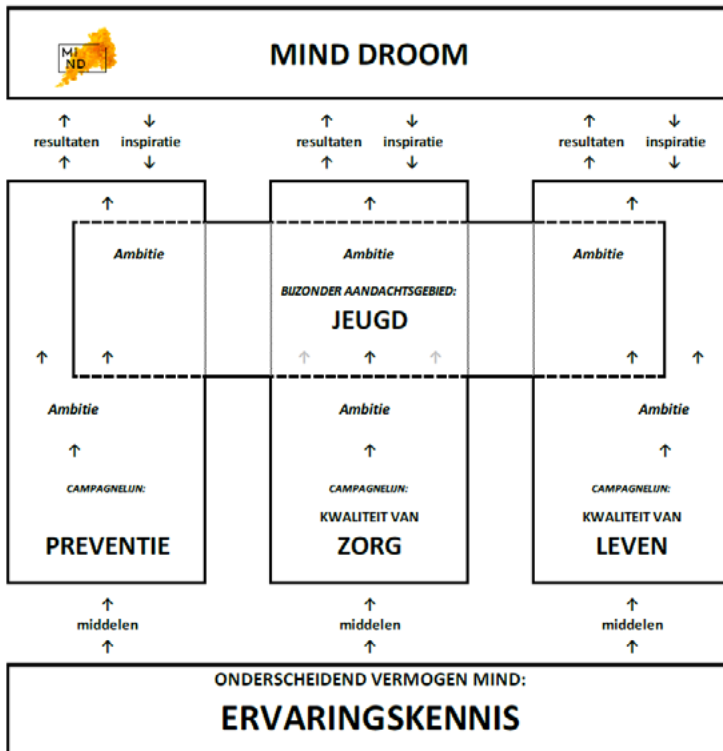
Om een helder overzicht te geven van de thema's en activiteiten waar MIND zich in 2023 mee bezig heeft gehouden om dit doel te bereiken, is een indeling gemaakt in campagnelijnen, speerpunten en projecten/onderzoek.

Campagnelijnen

In een strategisch proces heeft MIND met haar leden en andere nauw bij de organisatie betrokken mensen haar droom gedefinieerd en bepaald via welke doelstellingen we in 2025 onze droom kunnen realiseren. De activiteiten van 2023 zijn geordend langs drie thematische campagnelijnen:

1. Preventie, inclusief terugvalpreventie
2. Kwaliteit van zorg
3. Kwaliteit van leven

De overkoepelende thema's Jeugd en Ervaringskennis lopen hier als een rode draad 'horizontaal' doorheen.

Ambities en speerpunten

In het Meerjarenbeleidsplan 2020-2025 is aan iedere campagnelijn een aantal specifieke ambities gekoppeld. Deze ambities zijn groot en het aantal onderwerpen dat aandacht verdient in ons streven naar een psychische gezonde samenleving is nog groter. Om focus – en daarmee impact – te waarborgen maken de leden van MIND Landelijk Platform ieder jaar een keuze in onderwerpen die we dat jaar willen oppakken: onze speerpunten. De speerpunten die waren geselecteerd voor de activiteiten van 2023 droegen bij aan het bereiken van de ambities zoals die zijn vastgelegd in het MIND Meerjarenbeleidsplan 2020-2025.

Lobby

In de volgende hoofdstukken laten we zien hoe onze activiteiten bijdragen aan het realiseren van onze droom. Een belangrijke manier waarop we dit doen is door middel van belangenbehartiging op basis van collectieve ervaringskennis in de ggz. De lobbyactiviteiten spitsen zich toe op onze speerpunten.

We schrijven onder andere brieven aan de Tweede Kamer voorafgaand aan Kamerdebatten over de ggz, voeren veel gesprekken met Tweede Kamerleden en/of hun beleidsmedewerkers en we organiseren lobbytrainingen voor onze leden. In 2023 hebben we ook tweemaal een petitie aangeboden aan de Tweede Kamer, op de onderwerpen jeugdzorg en toegankelijkheid van de ggz. Deze werden door respectievelijk ruim 15 000 en 17 000 mensen ondertekend.

Projecten en Onderzoek (Kennis, innovatie en onderzoek)

Naast belangenbehartiging worden ook projecten uitgevoerd, zowel op kennisontwikkeling, implementatie en in het kader van onderzoek. Deze sluiten aan op de door de leden bepaalde doelstellingen voor de vereniging en zijn onder de verschillende campagnelijnen opgenomen. Vaak is MIND of een van de lidorganisaties in de lead, soms participeren we in een onderzoek of project van derden. Onze rol is dan kleiner (maar niet minder belangrijk).

Campagnelijn 1

Preventie, inclusief terugvalpreventie

1.1 Kernboodschap

Er moet en kan meer gedaan worden aan terugvalpreventie, vroegsignalering van psychische klachten, behoud van psychische gezondheid en versterken/bevorderen van mentale weerbaarheid. Preventie is effectief en loont, maar valt door tekort aan financiering en urgentiebesef bij beleidsmakers vaak tussen wal en schip. Inzet op preventie vraagt om goede samenwerking en aansluiting tussen – vaak – lokale en regionale partijen en goede kennisuitwisseling, financiering en andere randvoorwaarden. Uitgangspunt is aansluiting bij de leefwereld van alle burgers die mentaal gezond willen blijven.

1.2 Ambities en Speerpunten

1.2.1 Ambitie 1: Preventie voor een psychisch gezonde jeugd

Trekker: leden van de expertcommissie jeugd. Zij zijn afkomstig vanuit PLUSminus, Expex, MIND Naasten Centraal, Landelijke Oudervereniging Balans, WEET en twee jongeren die vanuit hun ervaringskennis op individuele titel deelnemen.

Impact in 2023

MIND heeft zich in verschillende samenwerkingsverbanden ingespannen voor het voorkómen van psychische aandoeningen bij kinderen en jongeren. Door op scholen les te geven over mentale gezondheid met behulp van ervaringsdeskundige jongeren, door het perspectief van kinderen van ouders met een psychische kwetsbaarheid en/of verslaving te integreren in de Hervormingsagenda Jeugd en door actie te ondernemen om het aantal suïcides onder jongeren omlaag te krijgen.

Suïcidepreventie Jeugd

Dit onderdeel is deels belegd bij MIND Us, onder andere via een groot samenwerkingsverband met het netwerk 'Samen Minder Suicide'. MIND Us vervult een trekkende rol. In 2023 hebben we daarnaast met MIND Us en zes partijen uit het veld een start gemaakt met het gezamenlijk opzetten van een digitaal platform voor jongeren met vragen over mentale gezondheid of beginnende psychische klachten.

Daarnaast hebben we lessen gegeven over mentale gezondheid op scholen. Dit doen we in samenwerking met Diversion. Onze peer educators, jongeren met ervaringskennis in de ggz, worden opgeleid om deze gastlessen te verzorgen. Deze worden al jaren hoog gewaardeerd door de scholen die deze lessen afnemen.

Aandacht voor KOPP/KOV-kinderen

Met de vaststelling van de Hervormingsagenda Jeugd zijn we samen met het Ondersteuningsteam Zorg voor de Jeugd (OZJ), leder(in) en de NJR van start gegaan met de ontwikkeling van de leefwereldtoets. Deze toets wordt ontwikkeld met als doel om tot beter (uitvoerbaar) jeugdzorgbeleid te komen. De impact van beleidsmaatregelen op de leefwereld van het kind, de jongere en het gezin wordt getoetst, zodat we zowel verbeteringen als risico's in kaart brengen en het beleid hierop kunnen aanpassen. Hierbij is specifiek aandacht voor KOPP/KOV-kinderen door hen te betrekken in de uitvoering van de leefwereldtoets.

1.2.2 Ambitie 2: Preventie-agenda op basis van data en kennis

Trekker: leden van de werkgroep suïcidepreventie. Zij zijn afkomstig uit het Suïcidepreventiecentrum, Aurora (beiden geen lid van MIND), MIND Ypsilon, Kamer Cliëntenraden, Kamer Familie- en Naastenraden, Landelijke Stichting Zelfbeschadiging en leden die vanuit hun ervaringskennis op persoonlijke titel deelnemen.

Impact in 2023

Onze collectieve ervaringskennis hebben we ingezet voor de verbetering van de kwaliteit van zorg rondom suïcidaliteit en de maatschappelijke discussie over euthanasie bij ernstig psychisch lijden. We deelden onze kennis hierover met Kamerleden voorafgaand aan de Kamerdebatten hierover. Daarnaast hebben we ons actief ingezet als partner in de coalitie 'Leefstijl in de zorg' om leefstijl-interventies te ontwikkelen en te versterken in de ggz. Dit deden we onder andere op basis van eigen onderzoek onder ons ggz-panel en onze leden. Zij weten immers het beste wat werkt.

Suïcidepreventie volwassenen

De MIND werkgroep suïcidepreventie zet haar ervaringskennis (eigen, als naaste of als nabestaande) op diverse manieren in om het aantal suïcides te verminderen. Zij doen dit op vrijwillige basis en worden daarbij geadviseerd en begeleid door het bureau van MIND. In 2023 leverde de werkgroep input voor diverse brieven aan de Tweede Kamer voor debatten over dit onderwerp. Ook namen leden van de werkgroep deel aan landelijke netwerken. We ontwikkelden een themapagina suïcidepreventie op de MIND website om het Nederlandse publiek te informeren. En diverse leden van de werkgroep hebben meegewerkt aan interviews die zijn uitgezonden als activiteit rondom Wereldsuïcidepreventiedag. Een ander belangrijk onderdeel van het werk van de werkgroep is het verbeteren van kwaliteit van zorg door deelname aan ontwikkeling en herziening van richtlijnen. Twee werkgroepleden namen in 2023 deel aan de herziening van de richtlijn suïciditeit. Twee andere leden waren nauw betrokken bij de nieuwe initiatieven op het gebied van euthanasie in de psychiatrie.

Leefstijl in de psychiatrie

Vanuit de IZA-gelden is een coalitie 'Leefstijl in de zorg' opgezet, die zich gedurende drie jaar bezig zal houden met het borgen van leefstijl als integraal onderdeel van de zorg. MIND is aangesloten bij het 'Team Patiënten' en zit op directieniveau ook in de stuurgroep van deze coalitie om het ggz-perspectief in te brengen. MIND heeft in 2023 onderzoek laten uitvoeren onder onze brede achterban, om inzicht te verkrijgen in de leefstijlthema's die belangrijk zijn voor onze doelgroep. Dit onderzoek leverde een schat aan informatie en inzichten op. In 2024 gaan we hier binnen de coalitie verder mee aan de slag.

1.3 Projecten kennis, innovatie en onderzoek

Versterken van de positie van cliënten en naasten in de ggz en het sociaal domein

1.3.1 MIND Expert Center (MEC)

Opgezet vanuit vraag lidorganisaties. Huidige betrokken lidorganisaties/ervaringsdeskundigen: Adviescommissie MIND Expert Center: PlusMinus, MIND Ypsilon, overige ervaringsdeskundigen en in de uitvoering mensen met brede ervaringskennis die zich inzetten in de verschillende trajecten.

Inleiding

Zoals beschreven in het IZA staan we voor een belangrijke gezamenlijke opgave om de zorg te transformeren. Passende zorg, de cyclus van zorgevaluatie en gepast gebruik staan centraal. In deze transitie heeft MIND als vertegenwoordiger van cliënten en naasten een belangrijke taak om de behoefte, verwachting en ervaring van zorggebruikers in de ggz in te brengen en het perspectief van cliënten en naasten te monitoren. Om die taak goed en duurzaam te kunnen vervullen werken we samen met mensen en organisaties uit onze achterban. Vanuit hen is het MIND Expert Center (MEC) opgezet. De inzet, doorontwikkeling en ondersteuning van het ggz-ervaringsperspectief gebeurt vanuit dit MEC. Hiermee werken we aan de inzet van de best passende ervaringskennis op tal van activiteiten die passende zorg bevorderen, zoals verbetering van zorgtrajecten, meeschrijven aan landelijk beleid, ontwikkelen en uitvoeren van scholing voor hulpverleners (opleidingen, bij- en nascholing) en onderzoek mede-ontwerpen, uitvoeren of beoordelen. In 2023 is het aantal verzoeken toegenomen, waarbij vraagstukken steeds complexer worden.

Doel

Kwaliteitsverbetering in de zorg en andere domeinen van herstel, door het vergroten en uiteindelijk structureel maken van de inbreng van cliënten- en naastenperspectief en het versterken van de inzet van mensen met ervaringskennis. Het MEC wil ook erger voorkomen, informeren, verbinden, communiceren en normaliseren bij (jonge) mensen met lichte en/of beginnende psychische klachten die psychisch gezond willen worden/blijven en naasten van mensen met psychische klachten.

Resultaten 2023

- De randvoorwaarden zijn versterkt: De infrastructuur van het MIND Expert Center is verstevigd en kennis over vrijwilligersmanagement van MIND-medewerkers en vrijwilligers is vergroot door het organiseren van deskundigheidsbevordering;
- Experimenten zijn opgezet en uitgevoerd voor inzet en ontwikkeling van talenten via ervaringsdeskundige bureauvrijwilliger / werkervaringsplekken binnen MIND via het MEC;
- Kennis en vaardigheden MIND Experts vergroot door:
  - Ondersteuning en facilitering indien gewenst bij inzet MIND Experts
  - Onderling leren tussen MIND Experts is gestimuleerd via een webinar en uitwisselbijeenkomst;
  - Ondersteuningsbehoeften zijn geïnventariseerd onder deelnemers die eerder deelnamen aan trajecten van multidisciplinaire Evidence Based Richtlijn Ontwikkeling (EBRO-richtlijnen);
  - Ontwikkeling ondersteuningsmaterialen zoals gastlessen op specifieke onderwerpen.
- Inbreng van cliënten- en naastenperspectief en inzet van mensen met ervaringskennis (incidenteel en structureel):
- Een gastlesmodule 'cliënten en naastenperspectief' is doorontwikkeld en via 6 pilot gastlessen in praktijk gebracht en geëvalueerd i.s.m. opleidingen gz-psycholoog RINO Groep Utrecht (Kind en Jeugd) en Cure Care Development (Volwassenen);
- Ondersteuning is geboden bij verschillende EBRO-trajecten: suïcidaal gedrag, PTSS, Somatische symptoomstoornis
- Er zijn 143 aanvragen voor inbreng ervaringsperspectief in gastlessen, workshops, focusgroepen, paneldiscussies, schriftelijke inbreng beleidsstukken etc verwerkt, waarvan er 116 zijn uitgevoerd (reden om niet door te gaan was vooral door een te korte termijn).
- Inbreng van het ervaringsperspectief is structureel opgenomen in het programma Adaptieve Psychologische Vervolgopleidingen, zodat opleidingsplannen en toetsing voor BIG-psychologen in opleiding beter aansluit bij wensen en behoeften van cliënten en naasten;

1.3.2 Inbreng ervaringskennis ggz in onderzoek(sagenda's) – en (eigen) onderzoek

Betrokkenheid lidorganisaties/achterban: Leden MIND en losse ervaringsdeskundigen vaak via inzet MIND Expert Center.

Inleiding

MIND doet zelf onderzoek c.q. peilingen door vragenlijsten uit te zetten bij het MIND ggz-panel, focusgroepen en diepte-interviews te houden en deskresearch te doen en werkt mee in onderzoeksprogramma's, zoals Nationaal Plan Hoofdzaken.

Doel

Het inbrengen van ervaringskennis bij onderzoeksprogramma's, zodat deze doelgerichter, uitvoerbaarder en effectiever worden en gaan over datgene wat voor cliënten en naasten belangrijk is.

Resultaten 2023

- MIND heeft ook in 2023 deelgenomen aan activiteiten van het Nationaal Plan Hoofdzaken (NPH). Dit is een initiatief dat zich inzet voor hersen- en/of psychische gezondheid en is een samenwerking tussen de Hersenstichting, MIND, ZonMw, NWO en Health~Holland. In mei 2023 heeft het Ministerie van VWS een startimpuls gegeven aan het NPH van 14 miljoen euro tot en met 2025. In 2023 is gezamenlijk bepaald dat met de startimpuls financieringsmogelijkheden worden ondersteund voor de drie programmalijnen van NPH: 1. Patiënt van vandaag 2. Patiënt van morgen 3. Data- en kennisstructuren. In 2023 heeft de eerste subsidieronde van het ZonMw programma NPH van programmalijn 1 plaatsgevonden. Het doel van deze oproep was 'het versneld realiseren van implementatie van beschikbare kennis en toepassing van best practices in de zorg voor mensen met hersen- en/of psychische aandoeningen'. Het MIND referentenpanel is hierbij ingezet.
- In samenwerking met ZonMw en de IAMHRF (International Alliance of Mental Health Research Funders) is een enquête uitgewerkt die uitgezet was onder internationale subsidieverstrekkers, met als thema de inzet van ervaringskennis bij de subsidieverleningsprocessen. De resultaten van deze enquête en reflectie daarop zijn als comment gepubliceerd in het nieuwe tijdschrift Nature Mental Health: White, R., van den Eijnden, M., Donskoy, AL. et al. Lived experience involvement in research funding: taking a more systematic approach. Nat. Mental Health 1, 157-159 (2023).

1.3.3 FamilieMINDed en VidO

Betrokken lidorganisatie/ervaringsdeskundigen: KFR, leden van MIND en/of mensen die vanuit hun ervaringskennis op persoonlijke titel deelnemen.

Inleiding

FamilieMINDed is een adviestraject voor ambulante en klinische teams in de ggz om het samenwerken met en ondersteunen van familie en naasten stap voor stap onderdeel van de behandeltrajecten te maken. Op basis van ideeën van de teams, cliënten en familie/naasten die bij de teams zijn betrokken, wordt een advies opgesteld over de prioritering van de ideeën en de manier om hiermee aan de slag te gaan. Het traject is praktisch opgezet, zodat teams er makkelijk en snel mee aan de slag kunnen gaan.

Onderdeel van het aanbod aan ondersteuning voor familie en naasten zouden psycho-educatie en vaardighedentraining moeten zijn. Maar de praktijk is dat juist deze trainingen steeds minder worden aangeboden in Nederland. Binnen Vaardigheden in de Omgang (VidO) hebben we in kaart gebracht welke trainingen er nog zijn in Nederland en is er een survey uitgevoerd naar de wetenschappelijke onderbouwing ervan, zodat de meerwaarde helder wordt. Familie en naasten zijn gevraagd naar hun behoefte hierin door middel van een vragenlijst.

Doel

Werken aan kwaliteit van zorg vanuit het familie- en naastenperspectief door middel van adviestrajecten richting klinische teams in ggz-instellingen en inzicht geven in het bestaande aanbod voor familie en naasten, de kwaliteit en meerwaarde hiervan en de behoefte vanuit

familie- en naastenperspectief, die zich op verschillende aspecten van zorg richten (naasten en herstel).

Resultaten 2023

- Bijeenkomst gehouden op 12 oktober voor familie en naasten en professionals in de ggz, waarop het familieMINDed-adviestraject, het overzicht van trainingen voor familie en naasten, het aanbod door familie-ervaringsdeskundigen (FED) en het digitale aanbod via Boven Jan is gepresenteerd;
- Het FamilieMINDed-adviestraject is omgezet naar een toolkit die gebruikt kan worden door instellingen. Deze wordt in 2024 gepubliceerd en verspreid.
- Overzicht van familie- en naastentrainingen uit VIDO is breed verspreid onder de leden van MIND, familie- en naasten zelf (via Boven Jan) en naar beroepsgroepen, zoals FED, Familievertrouwenspersonen e.a..
- Door beide trajecten stimuleren we dat kwaliteit van zorg vanuit het familie- en naastenperspectief in de zorg verbetert.

1.3.4 Aandacht voor diversiteit

Betrokken achterban: werkgroep Culturele diversiteit en losse ervaringsdeskundigen.

Inleiding

De Denkgroep Culturele Diversiteit wil zowel intern bij MIND als extern in de (ggz)-zorg (bij het brede publiek) aandacht voor cultureel sensitief werken via bewustwording en het laten doorklinken van de stem van mensen met een niet-westerse migratieachtergrond.

Doel

De toegankelijkheid en kwaliteit van de zorg voor mensen met een andere culturele achtergrond verbeteren.

Resultaten 2023

- Intern bij MIND is de bewustwording vergroot door informatie via verschillende communicatiemomenten, zodat collega's in hun eigen werk meer rekening houden met de belangen van deze groep mensen met mentale klachten.
- Tijdens het landelijk congres van de Landelijke Vereniging POH-ggz (21 september) is een workshop gehouden in samenwerking met Steunpunt GGz Utrecht en twee ervaringsdeskundigen. Doel was om praktijkondersteuners ggz praktische handvatten mee te geven hoe om te gaan met huisartspatiënten met mentale klachten, die een andere culturele achtergrond hebben.
- Een inspiratiedag met als thema 'Herstel vanuit cultureel perspectief' is gehouden op 3 oktober in The Colour Kitchen in Utrecht. Diverse sprekers met een niet-westerse achtergrond hebben thema's zoals taboe en de rol van religie naar voren gebracht bij mentale gezondheid. Het doel van deze middag was het netwerk te verbreden van MIND met andere organisaties en personen die zich met dit thema bezighouden voor toekomstige samenwerking.
- Het thema culturele diversiteit is geagendeerd via social media naar het brede Nederlandse publiek.

1.3.5 SAS-ggz, pijler 5 van de Landelijke Agenda Suïcidepreventie

Betrokken achterban: Stichting Suicide Preventie Centrum, Stichting Aurora.

Inleiding

De deelprojecten Netwerk Ervaringsdeskundigen Suïcidepreventie (NESP) (Landelijke Agenda Suïcide Preventie – (LASP) act 5.B1) en Suïcidepreventie Brug naar morgen (St. Aurora) (LASP act 5.B2) zijn in 2023 verdergegaan als een nieuw implementatieproject: SAS GGZ, systematische aanpak suïcidepreventie, ondergebracht bij pijler 5 van de Landelijke Agenda Suïcidepreventie. Voor de algehele kwaliteit van het project, de verbetering van de samenwerking met naasten en de inbreng en inzet van ervaringsdeskundigheid zijn zowel MIND als Stichting Suïcide Preventie Centrum als Aurora betrokken. Afgelopen jaar is er gewerkt aan de werving van de deelnemende instellingen en het gereedmaken van het programma. De organisaties worden ondersteund door alle projectgroepleden plus een veranderkundig adviesbureau.

Doel

Bij SAS-ggz wordt er in vijf ggz-instellingen een 'best practices'-programma uitgerold op het gebied van suïcidepreventie. Het doel is suïcidepreventie binnen de instellingen te optimaliseren.

Resultaten 2023

- Twee grote producten zijn opgeleverd die helpen bij het agenderen en optimaliseren van suïcidepreventie: Adviesnota 'Inzet ervaringsdeskundigheid bij Suïcidaliteit' – Suïcide Preventie Centrum en de Handreiking Samenwerken met naasten bij suïcidaliteit (voor professionals);
- Vijf instellingen zijn geworven voor het implementatieprogramma en de projectgroep is in co-creatie bezig geweest met de onderdelen van het programma.

1.3.6 Suïcidepreventie: Drempels opwerpen social media

Betrokken achterban: ervaringsdeskundige jongeren. De werving voor deze groep heeft deels plaatsgevonden via social media en deels via het netwerk van MIND – twee leden van de jongerenadviescommissie komen uit Stichting Zelfbeschadiging.

Inleiding

In 2021 zijn we gestart met onze bijdrage aan de Landelijke Agenda Suïcidepreventie 2021-2025, waarbij we vanuit ervaringsperspectief een social media-interventie voor jongeren tot stand brengen. Hiervoor brengen we #Chatsafe, een wetenschappelijk onderbouwde social media-interventie, ontwikkeld door Orygen (Australië), naar Nederland. Chatsafe bestaat uit een serie richtlijnen, tools en tips die jongeren helpen om online veilig te praten over suïcidaliteit en verwante onderwerpen, zoals zelfbeschadiging, maar ook bewustwording van online privacy en algoritmes.

Doel

Van origine zijn we bij de Landelijke Agenda ingedeeld onder de doelstelling: drempels opwerpen op social media waar deze een risico tot suïcidaal gedrag kan vormen. Inmiddels weten we dat social media juist ook een heel belangrijke tool zijn voor het praten over zelfdoding. Belangrijker nog: ze zijn er nu eenmaal en ze gaan niet meer weg. Ook weten we dat het aansturen op minder social-mediagebruik en overmatig censureren van bepaalde zoektermen niet per se werkt. Het doel anno 2023 was daarom om vanuit de centrale behoefte van kwetsbare jongeren aan te sturen op weerbaarheid en de ontwikkeling van tools die hen in staat stellen om op een veilige manier online te communiceren over suïcide en verwante onderwerpen. We weten dat Chatsafe wetenschappelijk gezien goed in elkaar zit, nu is het aan ons de uitdaging om ook te zorgen dat het aansluit op de Nederlandse jongeren en hen ook daadwerkelijk bereikt.

Resultaten 2023

- In 2023 zijn de richtlijnen van Chatsafe naar het Nederlands vertaald. Verder heeft MIND zich ingezet voor jongerenparticipatie in het wetenschappelijk onderzoek dat 113 uitvoert op Chatsafe en zijn activiteiten uitgevoerd in voorbereiding op de landelijke campagne in 2024. Ook zijn naar aanleiding van de uitkomsten van een behoefteonderzoek onder jongeren de mogelijkheden onderzocht om Chatsafe ook aan te bieden in de hulpverlening, omdat bleek dat hulpverleners vaak (te) weinig kennis hebben over social media en wat de effecten zijn op jongeren.
- Na diverse rondes focusgroepen met jongeren in 2022 was de volgende stap om met een selecte groep door te gaan in de vorm van de jongerenadviesraad. Deze jongeren zijn in 2023 direct betrokken geweest bij het vormgeven van de interventie die nu getest wordt in het wetenschappelijke effectiviteitsonderzoek van 113.
- Nooit eerder waren ervaringsdeskundigen zó direct betrokken bij niet alleen de inhoud, maar ook de vormgeving van een campagne. Doordat we de vormgeving in 2023 in co-design met de jongeren én een ervaringsdeskundige ontwerper hebben gedaan, maken we de kans groter dat de eindversie van de interventie ook daadwerkelijk aansluit op de behoeften van de doelgroep.

1.3.7 Participatie in onderzoek Psychiatrische kwetsbaarheid en kinderwens/gezinsvorming

Betrokken achterban: MIND ggz-panel en focusgroepen met vrijwilligers uit het ggz-panel.

Inleiding

Kinderwens en gezinsvorming zijn grote levensthema's, maar er is nog weinig bekend over hoe dit leeft onder mensen met een psychiatrische kwetsbaarheid. Onbedoelde zwangerschappen blijken vaker voor te komen bij mensen met een psychiatrische kwetsbaarheid, maar de prevalentie binnen Nederland en de mechanismen hiervan zijn nog niet eerder onderzocht. De afwegingen bij keuzes rondom gezinsvorming zijn tevens een onderdeel geweest van dit onderzoek, wat OLVG van 2021 tot 2023 heeft uitgevoerd in samenwerking met MIND. Vanuit MIND is een 'cliëntonderzoeker' ingezet in het onderzoeksteam (4 uren per week).

Doel

Onderzoek naar de relatie tussen psychische kwetsbaarheid en onbedoelde zwangerschappen, kinderwens en het gesprek hierover in de ggz.

Resultaten 2023

- Ten eerste liet een exploratieve enquête onder 378 leden van het MIND-ggz panel zien dat psychiatrische kwetsbaarheid een grote invloed heeft op gezinsplanning, zwangerschappen, seksualiteit en ouderschap, voor zowel patiënten als naasten. Hierover is in 2023 een wetenschappelijke publicatie verschenen: Schonewille NN, van den Eijnden MJM, Jonkman NH, van Kempen AAMW, van Pampus MG, Goedhart FG, van den Heuvel OA, Broekman BFP. Experiences with Family Planning amongst Persons with Mental Health Problems: A Nationwide Patient Survey. Int J Environ Res Public Health. 2023 Feb 9.
- Door middel van vier focusgroepen met leden van het MIND ggz panel; vrouwen en mannen met psychiatrische kwetsbaarheid, zijn diverse relevante thema's rondom gezinsvorming en kinderloosheid aan het licht gekomen (publicatie volgt nog).
- Daarnaast blijkt uit twee aanvullende enquêtes onder 294 MIND-ggz panelleden en 139 ggz-professionals dat ondanks dat patiënten en naasten een sterke wens hebben om te praten over gezinsplanning in de ggz, slechts één op de vijf patiënten of naasten daadwerkelijk zo een gesprek heeft gehad met zijn of haar ggz hulpverlener. Barrières voor hulpverleners en cliënten en naasten voor het bespreken van gezinsplanning zijn geïdentificeerd (publicatie volgt nog).
- Samen met ervaringsdeskundigen hebben we een 'praatplaat' over kinderwens ontwikkeld, hiermee hopen we effectievere gesprekken tussen zorgverleners en patiënten en naasten te faciliteren, zodat een gesprek over deze relevante onderwerpen mogelijk wordt in de ggz.
- Op het NVvP-congres van 2023 hebben we een presentatie verzorgd over het gesprek over kinderwens in de ggz.
- Tot slot hebben we de uitspraken van de deelnemers aan de exploratieve enquête en de focusgroepen kunnen bundelen in een publicatie die dient ter ondersteuning van mensen met een psychiatrische kwetsbaarheid die worstelen met de thema's kinderwens en wel of geen gezinsvorming (lancering begin 2024: [Kinderwens en ouderschap - mindplatform.nl](https://www.mindplatform.nl))

1.3.8 Project Implementatie netwerkaanpak depressiepreventie in de huisartsenzorg

Betrokken lidorganisatie: Depressie Vereniging, verder worden (lokale) ervaringsdeskundigen en ZHO's betrokken in de pilot en onze netwerkaanpak.

Inleiding

MIND wil met dit vervolgproject de ontwikkelde netwerkaanpak depressiepreventie monitoren in een pilot regio. Dit project is gestart op 1 september 2023.

Doelen

Het verder brengen van (kennis over) de netwerkaanpak depressiepreventie in de huisartsenzorg, zodat iedereen met een (beginnende) depressie de kans krijgt om passende zorg te ontvangen vanuit zo'n netwerk, op basis van een behoefte-inventarisatie (eigen wensen) op verschillende levensterreinen (positieve gezondheid) en door middel van een herstelplan (eigen doelen). De zorg van de huisarts / POH-ggz kan hierdoor waar nodig worden aangevuld vanuit andere netwerkpartners met bijkomend voordeel dat de huisartsenzorg wordt ontlast.

Resultaten 2023

- Er zijn diverse opties voor een pilot onderzocht (zorggroep Syntein: Land van Cuijk, N Brabant, IZER Rijnmonddokters in Rotterdam e.o., Provico en Cohesie, N. Limburg). Door overbelasting van huisartspraktijken is nog geen zorggroep gevonden voor een pilot mbt het implementeren en monitoren van de netwerkaanpak.
- Door ontwikkelingen rondom IZA en GALA (het Gezond en Actief Leven Akkoord heeft als doel: gezondere inwoners in 2040) zijn gemeenten aan zet om integrale zorg en ondersteuning te faciliteren. Onderzocht is of de pilot zich niet beter kan richten op netwerkzorg waarbij de coördinatie buiten de huisartsenpost ligt, zodat huisartsen verder ontlast worden en toch goede netwerkzorg ingezet kan worden. Daartoe is contact gezocht met verschillende initiatieven, zoals de Proeftuin Ruwaard in Oss.
- Er zijn contact gelegd en afspraken gemaakt voor een webinar voor huisartsen in opleiding en POH-ggz met betrekking tot voorlichting over de netwerkaanpak. Deze webinars kunnen in 2024 plaatsvinden.

1.3.9 Participatie in onderzoek: EVAneMent

Betrokken achterban: Expex, MIND Naasten Centraal en jongvolwassen ervaringsdeskundigen geworven via het MIND Expert Center.

Inleiding

Op dit moment ervaren steeds meer jongeren in Nederland problemen met hun mentale gezondheid. Verschillende factoren, zoals prestatiedruk en slaapproblemen, kunnen een rol spelen bij een slechte mentale gezondheid. Het is alleen nog niet duidelijk hoe deze factoren met elkaar samenhangen en de mentale gezondheid van jongeren beïnvloeden. Ook is niet duidelijk hoe we het effect van beleidsmaatregelen om de mentale gezondheid van jongeren te verbeteren kunnen kwantificeren.

In dit RIVM-project wordt een simulatiemodel ontwikkeld gericht op beleidsondersteuning bij het verbeteren van mentale gezondheid in de bevolking. De focus daarbij ligt op het effect van preventie bij jongeren op het al dan niet ontstaan van mentale aandoeningen op latere leeftijd. Hiervoor worden twee vragen beantwoord: (1) Wat is de samenhang tussen determinanten van mentale (on-)gezondheid en het ontstaan van psychische stoornissen (conceptueel model) en (2) hoe is deze samenhang te kwantificeren, zodat de resultaten van beleid gericht op verbetering van de mentale gezondheid het beste is te meten en te waarderen (rekenmodel)? MIND brengt het ervaringsperspectief binnen het onderzoek op het niveau van de projectgroep en in de ontwikkeling van het model. Dat is nieuw in deze tak van onderzoek en MIND heeft als belangrijkste taak geleerde lessen vast te leggen voor volgende projecten op het gebied van 'participatory modeling'.

Doel

Het ontwikkelen van evaluatiemodellen van preventiebeleid voor mentale gezondheidsproblemen, zodat de impact van preventiebeleid kan worden bepaald.

Resultaten 2023

- Gelijkwaardig bijgedragen aan de opzet en werving voor focusgroepen onder jongvolwassenen, zodat zij goed vanuit de leefwereld konden meedenken over de ontwikkeling van een conceptueel model van mentale gezondheid.
- Ervaringsperspectief ingebracht via deelname aan projectgroeptoverleggen
- Er is een klankbordgroep opgezet van jongvolwassenen die gedurende het onderzoekstraject meedenken en de projectmedewerkers van MIND in dit onderzoek gaan voeden

1.3.10 Participatie in onderzoek: Samen sterk aan de start

Betrokken ervaringsdeskundigen: Inzet ervaringsdeskundige onderzoeker vanuit MIND in het gehele onderzoek.

Inleiding

Dit onderzoek wordt verricht samen met OLVG, Arkin en het Kabouterhuis. De werkgroep Psyche en Zwangerschap van gemeente Amsterdam heeft geïdentificeerd dat volwassenen-ggz en jeugdhulp onvoldoende samenwerken. Dit terwijl geïntegreerde zorg van groot belang is, vanwege de interactie tussen psychiatrische problematiek van ouders en de ontwikkeling van het kind, met name in de perinatale periode. Daarom zijn er twee ontwikkelprojecten gestart waarbij samenwerking tussen de domeinen van volwassenen-ggz en Infant Mental Health plaatsvindt, die we middels deze pilot aan elkaar willen verbinden tot een expertise-zorgpad 'geïntegreerde perinatale zorg'. Vroege interventies gericht op mentale gezondheid van ouders worden gecombineerd met interventies gericht op hechting met het (ongeboren) kind, met regelmatige afstemming van zorg tussen zorgverleners en ouders. Dit zal leiden tot beter mentaal welzijn van ouders, een kansrijke start van hun kinderen en gezonde generaties in de toekomst.

Doel

Pilotonderzoek ten behoeve van het borgen van een gecombineerd zorgpad in de perinatale zorg. Het onderdeel van MIND behelst ervaringsdeskundige inbreng in de projectgroep.

Resultaten 2023

- In 2023 was het onderzoek in de opstartfase; we hebben onder meer advies gegeven over vragenlijsten, zijn gestart met de inclusie voor een vragenlijstonderzoek en hebben geworven voor een eerste focusgroep met vrouwen die het zorgpad hebben doorlopen.

Campagnelijn 2

Kwaliteit van zorg

2.1 Kernboodschap

Cliënten en hun naasten hebben recht op de beschikbaarheid van tijdige en kwalitatief goede ggz. Zorg volgens de menselijke maat in een veilige setting waar je geen onnodige of averechtse dwang ondergaat of anderszins extra leed oploopt. Zorg die aansluit op de klachten, wensen en behoeften van de cliënt, die door gezamenlijke besluitvorming tot stand komt, waarbij naasten zo goed mogelijk worden betrokken. Zorg waarbij ook medebepalende factoren zoals systemen, cultuur, vastgoed et cetera mensgericht zijn. De zorg is transparant zodat cliënten en hun naasten goede keuzes kunnen maken bij de behandeling. Continuïteit en nazorg zijn gegarandeerd. De basis voor die kwalitatief goede en veilige ggz wordt vastgelegd in toegankelijke zorgstandaarden waarbij ervaringskennis van cliënten en hun naasten is geïntegreerd.

2.2 Ambities en speerpunten

Trekker: leden van de expertcommissie jeugd. Zij zijn afkomstig vanuit PLUSminus, Expex, MIND Naasten Centraal, Landelijke Oudervereniging Balans, WEET en twee jongeren die vanuit hun ervaringskennis op individuele titel deelnemen.

2.2.1 Ambitie 3: Tijdige, goede zorg en ondersteuning voor de jeugd

Impact in 2023

In 2023 zijn we volop aan de slag gegaan met onze deelname aan de werkgroepen van de Hervormingsagenda Jeugd. MIND doet dit door een groot aantal leden hiervoor in te zetten. Zo leveren we input voor betere zorg, direct vanuit onze gebundelde ervaringskennis. We hebben door middel van een actie bij de Tweede Kamer aandacht gevraagd voor de wachttijden in de jeugdzorg. We schreven daarvoor ook een position paper met daarin onze oplossingen en presenteerden dit in een Rondetafelgesprek in de Tweede Kamer.

Bijdragen aan de ontwikkeling en implementatie van de Hervormingsagenda Jeugd vanuit het perspectief van jongeren en hun gezin

De Hervormingsagenda jeugd is in juni definitief vastgesteld en ondertekend door de 'vijfhoek' partijen gemeenten (VNG), Rijk (VWS), aanbieders (BGZJ), professionals (SBJ) en cliënten/naastenorganisaties (MIND en Ieder(in)). Dat betekent dat we praktisch aan de slag zijn gegaan met de uitvoering van alle afspraken uit de Hervormingsagenda Jeugd. MIND heeft daarbij een plek aan tafel in de werkgroepen met de thema's reikwijdte, toegang en verbinding met aanpalende domeinen, regionalisering en de leefwereldtoets. Ervaringsprofessionals uit onze achterban brengen het perspectief van jeugdigen en opvoeders in en dragen bij aan beleidsontwikkeling, om ervoor te zorgen dat de jeugdzorg zo dicht mogelijk bij de leefwereld van de jongere en het gezin wordt aangeboden en tijdig beschikbaar is. Daarnaast nemen we deel

aan stuurgroepen en bestuurlijke overleggen om gezamenlijk met de 'vijfhoek' de voortgang te bespreken, mee te sturen en waar nodig aan te jagen.

Terugdringen wachttijden jeugd-ggz

We volgen nauwgezet het proces rondom het wetsvoorstel 'Verbetering beschikbaarheid jeugdzorg', zodat de nodige zorg voor jeugdigen tijdig beschikbaar is. In zowel een rondetafelgesprek als een debat over de Hervormingsagenda Jeugd hebben we middels een position paper en een brief aandacht gevraagd voor het belang van actueel inzicht in de wachttijden in de jeugd-ggz op zowel lokaal, regionaal als landelijk niveau. We voerden actie voor de Tweede Kamer om aandacht te vragen voor dit onderwerp. Daarnaast hebben we een plan opgesteld voor de aanpak van wachttijden in de jeugdzorg, met daarin concrete acties om wachttijden in de jeugd-ggz terug te dringen en jeugdigen en gezinnen te ondersteunen tijdens het wachten op jeugdhulp.

2.2.2 Ambitie 4: Kwaliteitszorg voor iedereen

Trekker: leden van de expertcommissie Kwaliteit van Zorg. Zij zijn afkomstig vanuit PLUSminus, MIND Ypsilon, Caleidoscoop, de Kamers Cliëntenraden en Familie- en Naastenraden, de Landelijke Stichting Zelfbeschadiging en mensen die vanuit hun ervaringskennis op individuele titel deelnemen.

Impact in 2023

MIND is zeer zichtbaar geweest op het brede spectrum aan onderwerpen dat onder deze ambitie valt. Van wachtlijsten tot psychofarmaca en van digitalisering tot verplichte zorg: we lieten ons geluid horen. In de Tweede Kamer, aan de vele overlegtafels en in de media. Vanuit onze lidorganisaties namen mensen deel in werkgroepen voor de ontwikkeling of herziening van zorgstandaarden en richtlijnen in de ggz. Door middel van al deze activiteiten hebben we bijgedragen aan het toegankelijk krijgen en houden van hoogwaardige ggz voor iedereen die dit nodig heeft.

Terugdringen wachtlijsten in de ggz

Al jaren is dit een heel belangrijk thema voor MIND: de lange wachtlijsten in de ggz. Ook in 2023 hebben we ons hard ingespannen op dit thema. We namen deel aan de stuurgroep wachttijden en toegankelijkheid, de IZA-tafel Verbetering samenwerking sociaal domein, huisartsen en ggz en de werkgroep en klankbordgroep Verkennend Gesprek/Mentale Gezondheidsnetwerken. Ook leverde MIND input voor het rapport van KPMG 'Onderzoek naar de bovenregionale landelijke vraag naar cruciale ggz' (dec 2023) door deel te nemen aan de klankbordgroep bij dit onderzoek. Daarnaast hebben we onderzoek gedaan onder het MIND ggz-panel naar de toegankelijkheid van de ggz. In september hebben we hier een rapport over uitgebracht. Dit rapport kreeg veel aandacht van politiek en media, waardoor de belangen van de mensen om wie het gaat weer duidelijk op de kaart stonden.

Kwaliteitsstandaarden in de ggz

Net als in voorgaande jaren heeft MIND ook in 2023 bijgedragen aan het verbeteren van de kwaliteit van zorg door middel van de Zorgstandaarden en richtlijnen in de ggz. We

deden dit door mee te werken in de diverse werkgroepen hiervoor vanuit het cliënten- en naastenperspectief. Een voorbeeld hiervan is de zorgstandaard somatische screening en leefstijl. Daarnaast heeft MIND zitting in de Kwaliteitsraad Akwa en adviseren we het bestuur van Akwa, o.a. over een plan voor het tegelijk starten van de zorgstandaard en richtlijn afbouwmedicatie en over het verbeteren van het gebruik van de zorgstandaard Autisme in de praktijk. Tevens leverden we input voor het jaarplan 2024 van Akwa.

Zowel de Kwaliteitsraad als de MIND werkgroep Akwa is viermaal bijeen geweest in 2023. De werkgroep heeft input geleverd voor het nieuwe hoofdstuk "Visie op zorg". Dit is een onderdeel van elke zorgstandaard.

Ook heeft MIND samen met vertegenwoordigers uit de cliënten- en familie- en naastenraden en de expertcommissie Kwaliteit van Leven meegewerkt en geschreven aan het nieuwe Kwaliteitskader Langdurige ggz, wat in 2024 geïmplementeerd wordt.

Transparantie over kwaliteit van zorg

MIND leverde in 2023 een actieve bijdrage aan het verbeteren van transparantie over de kwaliteit van zorg in de ggz. We namen deel aan de externe werkgroep "Leren en Verbeteren" waarin alle ggz-partijen samenkwamen rondom dit thema. MIND richtte zich daarbij specifiek op het verbeteren van keuze-informatie voor patienten, cliënten en naasten en het versterken van gezamenlijke besluitvorming in ggz-behandelingen. We brachten het cliëntperspectief in bij een onderzoek van het Zorginstituut (ZiNL) hierover. We namen ook deel aan de projectgroep "Transparantie in kwaliteit" van ZiNL. Onze werkzaamheden bestonden uit het meeschrijven aan de startnotitie, het vormen van een Stuurgroep (BO), de Governance en een concept uitvoeringsplan. MIND had hierbij tot doel om het samen beslissen in de triade verder te brengen, ondersteund door goede keuze-informatie in het gehele zorgproces terwijl de privacy van cliënten gewaarborgd is. Dit krijgt in 2024 verder gestalte in diverse werkgroepen.

De jaarlijkse CQi uitvraag is in maart gepubliceerd in het openbaar databestand (ODB) van het ZiNL. In de evaluatie met de tripartiete partijen (NLGGZ, MIND, ZN) en ZiNL en Akwa bleek dat er nog te veel handmatig werk moet plaatsvinden. En ook met het doorzetten op Kiezen in de ggz matchte het nog steeds niet goed op unieke locatie. We hebben samen afgesproken om naar een langetermijnoplossing te zoeken. Voor de korte termijn is in 2023 besloten om kleine aanpassingen te doen in de techniek en Akwa nog een jaar als 'trusted third party' (TTP) in te zetten.

Landelijk Kwaliteitsstatuut (LKS) en Zorgprestatie model (ZPM)

Het programmateam zorgprestatie model (ZPM) is officieel per 1 juli 2023 beëindigd. De ggz-partijen hebben gezamenlijk met NZa aan een nieuwe besluitvormingsstructuur gewerkt. Ook het onderhoud aan het ZPM valt onder deze nieuwe governance. Er zijn in 2023 drie aparte onderdelen opgericht: (1) het onderhoud van het systeem en de tarieven, (2) de veldnorm beroepen en (3) de adviescommissie zorgvraagtypering. Voor onderdeel (1) was MIND agendalid; we nemen deel wanneer een agendapunt wordt besproken dat voor cliënten en naasten van belang is. Voor onderdeel (2) zat MIND met een bestuurder in de Stuurgroep Beroepen, waarvan de eerste vergadering in december 2023 heeft plaatsgevonden. Verder participeerde MIND tot 1 juli 2023 in de Adviescommissie Zorgvraagtypering. Daarna hebben we besloten onze deelname hieraan te beëindigen in het verband met de voortgang in de gegevensuitvraag door NZa. De leden van MIND hadden bezwaar tegen onderdelen van dit systeem.

MIND heeft in 2023 op alle niveaus (van uitvoering tot bestuur) constructief meegewerkt om het LKS voor elkaar te krijgen. Een belangrijk punt voor MIND in het LKS was om de best gekwalificeerde regiebehandelaar in te zetten in de behandeling en om als cliënt zoveel mogelijk één aanspreekpunt

te hebben. Helaas moeten we constateren dat het in 2023 niet is gelukt om een definitief akkoord te bereiken met de verschillende partijen. Afgesproken is om wel alvast een impactanalyse, een opzet voor een uitvoerbaarheidstoets en een implementatieplan op te starten, met het oog op voortvarende uitvoering nadat in 2024 hopelijk wel een akkoord wordt bereikt over het LKS.

Psychofarmaca: onderzoek, voorlichting, afbouw en vergoeding

In 2023 is vanwege capaciteitsgebrek bij MIND geen beroep meer gedaan op de werkgroep psychofarmaca. Ook de medicatie-overleggen met de Patiëntenfederatie zijn afgeschaald. Vanuit het bureau is tegelijkertijd hard gewerkt om toch enkele activiteiten te ontplooiën op het thema psychofarmaca, omdat dit onderwerp sterk leeft onder onze achterban. Zo hebben we samen met andere stakeholders het multidisciplinair document "Afbouwen overige antidepressiva"¹ opgeleverd en via onze website beschikbaar gesteld. Een tweede product dat we hebben gepubliceerd is een verkenning t.b.v. een generieke module afbouwen². Dit hebben we samen met Akwa ggz gedaan. Ook vermeldenswaardig is de samenwerking die MIND is aangegaan met het UMCG rondom psychedelicegebruik in de ggz. Een onderdeel van deze samenwerking is de inzet van het ggz-panel. Deze samenwerking loopt door in 2024.

Op het NVvP congres 2023 gaven we drie presentaties in drie verschillende sessies rondom het thema afbouwmedicatie: een presentatie over onze ggz-paneluitvraag rondom besluitvorming bij afbouwen, een discussiegroep over het multidisciplinaire document afbouwen en een panelgesprek over de verkenning rondom afbouwen van psychofarmaca.

Inzet van ervaringsdeskundigen

Voor MIND is de meerwaarde van ervaringsdeskundigheid ten behoeve van beter beleid vanzelfsprekend. Toch wordt ervaringsdeskundigheid nog (te) vaak niet of te weinig benut. Terwijl juist deze kennisbron de brug kan slaan tussen de leef- en systeemwereld. De inzet van ervaringskennis liep ook in 2023 als een rode draad door ons werk heen, maar daarnaast hebben we ons hier specifiek voor ingezet door middel van twee activiteiten: onze lobby voor structurele financiering van zelfregie- en herstelcentra en lotgenotencontact en de verdere ontwikkeling van het MIND Expert Center (MEC). Via het MEC 'matchen' we mensen met ggz-ervaringskennis met bedrijven, (semi-)overheden, onderwijsinstellingen en non-profit organisaties voor bijvoorbeeld een presentatie of gastles. Op deze manier willen we helpen om ervaringskennis te ontsluiten en het taboe dat nog steeds rust op psychische aandoeningen, te helpen doorbreken. Het MEC werd in 2023 steeds meer 'gevonden'; het draagt daarmee in toenemende mate bij aan ons werk op het terrein van destigmatisering. In 2024 bouwen we verder op dit fundament.

Uitvoering en evaluatie van de Wet verplichte ggz (Wvvggz)

De MIND Werkgroep Dwang en Drang is in 2023 frequent bij elkaar geweest. De aanleiding hiervoor was onder meer de geplande internetconsultatie over de Wvvggz in 2024. Over dit onderwerp hebben we twee sessies met beleidsmakers van VWS georganiseerd. Eén daarvan was op verzoek van VWS met ervaringsdeskundige cliënten en naasten, om hun voorstellen voor de wetwijziging met hen te toetsen. De andere sessie was alleen met de MIND werkgroep, om onze standpunten nogmaals met elkaar door te nemen. Ook hebben we deelgenomen in de Stuurgroep Optimalisatie Uitvoering met alle partijen rondom de Wvvggz.

Verder maakt MIND deel uit van de coalitie "Voorkomen verplichte zorg" en de commissie die het congres over het voorkomen van verplichte zorg zal organiseren in 2024. Andere belangrijke

¹ Te raadplegen via: mindplatform.nl/nieuws/afbouwadvies-voor-alle-antidepressiva-beschikbaar

² Te raadplegen via: akwaggz.nl/wp-content/uploads/2023/12/Eindrapportage-Multidisciplinaire-Verkenning-Stoppen-met-Psychofarmaca.pdf

samenwerkingspartners zijn de Stichting PVP en de Landelijke Stichting Familievertrouwenspersonen (LSFVP), met wie in 2023 regelmatig contact was over ontwikkelingen in het domein van verplichte ggz die impact hebben op patiënten, familie en naastbetrokkenen.

Digitalisering

Een onderwerp dat sinds 2023 is toegevoegd aan het takenpakket van MIND is digitalisering. We onderscheiden daarbij twee verschillende werkstromen: (1) data en privacy en (2) eHealth.

Ontwikkelingen rondom gegevensverzameling en gegevensdeling en daaraan gekoppelde privacyvraagstukken hebben daarbij onze aandacht. Er is sprake van een spanningsveld tussen enerzijds de wens om in te zetten op 'datagedreven leren en verbeteren' in de zorg en anderzijds het waarborgen van de vertrouwensrelatie tussen patiënt en behandelaar en het respecteren van het medisch beroepsgeheim. In 2023 hebben we veel werk verzet op het gebied van kennisopbouw en kennisdeling in de vereniging. We hielden achterbansessies over het onderwerp en gaven voorlichting via onze website.

Op basis van een peiling onder onze achterban hebben we onderzoek gedaan naar de ervaring van cliënten en patiënten met dataverzameling in de ggz en we waren te gast bij Radio 1 en in Brussel bij het Europese Patiënten Forum om hierover te spreken. Ook namen mensen vanuit onze lidorganisaties deel aan focusgroepen door de organisatie Health RI over datagebruik in de ggz. Een van hen vertegenwoordigde MIND op het congres 'AI in de Ggz' waar hij een presentatie gaf.

Wat betreft het tweede onderwerp leverden we in 2023 een bijdrage aan de Akwa standaard eHealth over digitale en hybride zorg. Ook zijn we hierover in gesprek met verschillende verzekeraars. Tot slot zijn we begonnen met de voorbereidingen op Digizo.nu. Dit is een platform van de IZA-partijen onder leiding van De Nederlandse ggz, waarin mogelijkheden van digitale zorg worden onderzocht en dat zorgaanbieders ondersteunt om digitale en hybride zorg in te zetten in de ggz. We hopen onze bijdrage hieraan voort te kunnen zetten in 2024. Dit is afhankelijk van de beschikbaarheid van financiering.

2.3 Projecten kennis, innovatie en onderzoek

2.3.1 Een krachtige stem

Betrokken lidorganisaties: Denktank Akwa: MIND Ypsilon, Plusminus, Stichting Het Zwarte Gat en overige mensen met ervaringskennis. In de uitvoering: leden en mensen met ervaringskennis passend bij het onderwerp, zoals ExpEx bij de kwaliteitsstandaard voor jeugd en WEET en Stichting het Zwarte Gat voor de ontwikkeling van Toolkits Samen beslissen. Bij overkoepelende onderwerpen wordt afstemming gezocht met de Expertcommissie Kwaliteit van Zorg.

Inleiding

In dit project ondersteunt MIND de achterban bij de deelname aan de activiteiten van Akwa GGZ op het gebied van kwaliteitsontwikkeling. We bereiden ze voor op deelname aan (bestuurlijke) gremia en MIND dient als vraagbaak voor en begeleider van deelnemers aan ontwikkelgroepen van kwaliteitsstandaarden. Alle lidorganisaties worden betrokken; men krijgt een uitnodiging wanneer het onderwerp relevant is voor de lidorganisatie of ervaringsdeskundige. Ook zijn de leden van de denktank Akwa en de expertcommissie Kwaliteit van Zorg structureel betrokken. Daarnaast ontwikkelt MIND al een aantal jaren Toolkits Samen Beslissen: deze documenten beschrijven hoe de zorg rond een bepaalde aandoening eruitziet en welke behandelingen er volgens de zorgstandaard beschikbaar zouden moeten zijn. De toolkits worden ontwikkeld samen met onze lidorganisaties (via focusgroepen). Gedurende de ontwikkeling wordt in samenwerking met Akwa GGZ ook het perspectief van professionals betrokken (experts rond het thema), met name voor detailaanvullingen, draagvlaktoets en check op ernstige fouten of risico's.

Doel

Bevorderen en borgen van cliënten- en naastenparticipatie bij de ontwikkeling en implementatie van kwaliteitsstandaarden en kwaliteitsmetingen door Akwa GGZ.

Resultaten 2023

- Inbreng ervaringskennis georganiseerd in diverse activiteiten en producten van Akwa GGZ, zoals de Online Evaluatie ondersteuning en diverse webinars
- De participatie in de Kwaliteitsraad van Akwa ondersteund via 4 denktankbijeenkomsten.
- De participatie ondersteund in 8 kwaliteitsstandaarden die werden herzien of nieuw ontwikkeld, te weten: e-health, vaktherapie, leefstijl, somatische screening, acute jeugdhulp, ALK, functionele neurologische stoornis. In deze trajecten zijn deelnemers naar behoefte gecoacht, waar passend achterbanraadplegingen zijn gedaan en via de commentaarfase commentaren opgehaald in de achterban van MIND. Een aantal trajecten loopt nog door in 2024.
- Een concept toolkit samen beslissen rond eetstoornissen is ontwikkeld opgeleverd.
- De ontwikkeling van de toolkit drugs is gestart door in samenwerking met Stichting het Zwarte Gat focusgroepen voor de toolkit op te zetten.
- Inbreng ervaringskennis bij kwaliteitsstandaarden Akwa GGZ blijft structureel geborgd.

2.3.2 Kiezen in de ggz

Betrokken achterban/ervaringsdeskundigen: uitvraag via gebruikersonderzoek.

Inleiding

Kiezen in de ggz voorziet hulpzoekers (volwassenen met een psychische aandoening en/ of verslavingsproblematiek) en naasten van informatie om zelf, al dan niet samen met hun zorgbemiddelaar of verwijzer, een voor hen goede keuze te maken uit het bestaande ggz-behandelaanbod. Dat doen we door objectieve en openbaar beschikbare informatie aan te bieden op een laagdrempelige manier, via een website met een overzicht van zorgaanbieders met de wachttijden per vestiging, de kwaliteit van zorg, de inhoud van zorg en de contractering van zorg. De website met keuze-ondersteunende informatie sluit aan bij de ambities van transparantie en het vinden van passende zorg uit het IZA.

Doel

Het ondersteunen van het proces van samen beslissen, van het keuzeproces van de hulpzoeker en transparantie in kwaliteitsaspecten van zorgaanbieders.

Resultaten 2023

De website Kiezen in de ggz blijft bijdragen aan transparantie in de zorg en het vinden van passende zorg voor mensen met een (nieuwe) diagnose en hun verwijzer.

- De website is geoptimaliseerd door:
  - (soms handmatige) aanpassingen voor de verwerking van aangeleverde openbare data door wisseling van leverancier – vooral wachttijden werden anders gecodeerd aangeleverd en werden hierdoor gedurende perioden niet voor alle vestigingen correct weergegeven.
  - Op basis van de uitkomsten van het gebruikersonderzoek van 2022 ontwikkelen van een formulier waarmee specifieke keuze-informatie kan worden gegeven, waarmee een zorgaanbieder onderscheidend kan zijn van een andere zorgaanbieder, zodat ook specialiteiten, thema's en aandoeningen die bijv. niet uit de DSM data blijken, aangemerkt kunnen worden en daardoor vindbaar worden in KidG.
- Met veldpartijen zoeken naar een optimale plek om de transparante informatie van KidG vindbaar te houden voor mensen met een (nieuwe) diagnose en hun verwijzer (binnen of buiten MIND)
- De website is ca. 74.000 keer bezocht (tegen 2022 ongeveer 60.000 keer).

2.3.3 Medicatieoverdracht in de keten

Betrokken achterban/ervaringsdeskundigen: Achterban is betrokken via een patiëntpanel, in samenwerking met Patiëntenfederatie Nederland.

Inleiding

In het programma Medicatieoverdracht (MO) werken alle gezondheidssectoren en de sector patiënt/cliënt aan de (landelijke) implementatie van de herziene richtlijn 'Overdracht van Medicatiegegevens in de Keten'. Het doel van deze richtlijn is het te allen tijde beschikbaar stellen van een actueel en volledig medicatieoverzicht voor de patiënt/cliënt, voorschrijver, apotheker en eventueel toediener. Op deze manier wordt beoogd de continuïteit van zorg en medicatieveiligheid te vergroten en medicatiefouten beter te kunnen voorkomen. MIND vertegenwoordigt samen met Patiëntenfederatie Nederland de sector patiënt/cliënt.

Doelen

De sector patiënt/cliënt heeft binnen het programma MO meerdere doelen en verantwoordelijkheden, namelijk:

1. Het informeren van 'de Nederlander' over uitwisseling van medische gegevens. Momenteel worden medicatiegegevens en informatie over overgevoeligheden niet vanzelfsprekend uitgewisseld tussen zorgverleners en zeker niet onderling up-to-date gehouden. Veel patiënten/cliënten zijn zich hier niet van bewust en gaan ervan uit dat zorgverleners op de hoogte zijn van hun medicatiegebruik. Tegelijkertijd willen we mensen voorbereiden op de nieuwe situatie en hen hierover informeren. Wat houdt bijvoorbeeld het al of niet geven van toestemming in? Waar en hoe doe je dat? En wat zijn de consequenties als ik wel of geen toestemming geef?
2. Om de eigen regie van patiënten/cliënten te vergroten streven we ernaar dat niet alleen de uitwisseling van medicatiegegevens tussen zorgverleners verbetert, maar ook dat mensen deze gegevens straks zelf in kunnen zien en wijzigen/aanvullen via hun Persoonlijke Gezondheidsomgeving (PGO). Dit stelt patiënten in staat om de gegevens zelf te controleren en aan- of bij te stellen waar nodig, bijvoorbeeld wanneer het gebruik afwijkt van dat wat is voorgeschreven of bij het aanvullend gebruik van zelfzorgmedicatie. Dit stelt patiënten/cliënten in de gelegenheid om (binnen de mogelijkheden die zij hebben) ook zelf bij te dragen aan hun medicatieveiligheid.

Resultaten 2023

- Het project bevindt zich momenteel in de Kickstartfase. Leveranciers bouwen de functionaliteiten benodigd voor de implementatie in en testen dit in de vorm van labtesten. Onlangs is besloten deze periode te verlengen. Naar verwachting zullen pas vanaf september 2024 de eerste praktijktesten gaan plaatsvinden in twee regio's. De sector patiënt/cliënt is bij de praktijktesten nauw betrokken, maar heeft door het uitstel tijdelijk een minder actieve rol.
- Het patiëntpanel is meerdere malen bijeengekomen. Onder andere dachten zij mee over welke functionaliteiten voor patiënten/cliënten van belang zijn om in te bouwen in het PGO en hoe deze te prioriteren. De resultaten van deze focusgroep zijn meegenomen in een vooronderzoek naar het tweerichtingsverkeer PGO (niet alleen lezen, maar ook zelf informatie doorgeven), wat heeft geleid tot een aantal aanbevelingen voor de aanvullende beproeving rondom dit thema.
- Er zijn twee Steffie-modules ontwikkeld. Steffie is een platform specifiek voor kwetsbare doelgroepen waar ingewikkelde zaken op een eenvoudige wijze worden uitgelegd. We ontwikkelden een module over toestemming geven en het delen van gegevens en een module over 'naar het ziekenhuis gaan' en het belang van het meenemen van een eigen medicatieoverzicht.

- In november werd vanuit VWS de campagne 'Wij zorgen voor jou, zorg jij voor toestemming?' om mensen te informeren over hun keuzemogelijkheden en hoe zij toestemming kunnen geven voor het delen van hun medische gegevens.

2.3.4 Referentenpanel cliënten en naasten

Betrokken achterban: het referentenpanel bestaat uit mensen met ervaringskennis en een deel van hen is verbonden aan diverse lidorganisaties.

Inleiding

Dit project wordt gedaan in het kader van het Onderzoeksprogramma ggz, Actieprogramma lokale initiatieven mensen met verward gedrag Grip op Onbegrip en Versnellers binnen de ggz, Nationaal Programma Hoofdzaken van ZonMw en (een ronde van het) programma Voor elkaar! Het panel bestaat uit cliënten en naasten die ervaring hebben met de aandoeningen of thema's die aan bod komen in het ggz-onderzoek. Zij hebben een training bij PGOsupport gevolgd voor het beoordelen van onderzoeks- en projectvoorstellen. MIND coördineert de activiteiten van het panel.

Doel

Het panel beoordeelt onderzoeks- en projectvoorstellen die bij ZonMw zijn ingediend. Het panel beoordeelt of de onderzoeksvoorstellen vanuit het perspectief van cliënten en naasten relevant zijn. Daarnaast beoordelen zij of cliënten en naasten voldoende worden betrokken bij de uitvoering van het onderzoek en of het onderzoek voldoende haalbaar is vanuit het cliënten- en naastenperspectief. Dit oordeel neemt ZonMw mee in de besluitvorming over de honorering van de onderzoeks-/projectvoorstellen. Uiteindelijk willen we hiermee onderzoek stimuleren dat gaat over wat cliënten en naasten belangrijk vinden.

Resultaten 2023

Structurele inzet ervaringskennis

- Onderzoeksprogramma ggz: 30 referenten beoordeelden in totaal 51 projectideeën en 17 uitgewerkte onderzoeksvoorstellen. Daarnaast participeerden 8 referenten in even zovele projectbezoeken.
- Actieprogramma Grip op Onbegrip: 27 referenten beoordeelden in totaal 68 projectvoorstellen. Verder gaf MIND 3 presentaties voor projectleiders om hen te helpen het perspectief van cliënten en naasten goed vorm te geven.
- Programma Versnellers binnen de ggz: 6 referenten beoordeelden in totaal 8 projectvoorstellen
- Nationaal Plan Hoofdzaken: 16 referenten beoordeelden in totaal 41 uitgewerkte voorstellen. Dit was een samenwerking met de Hersenstichting.
- Programma Voor elkaar!: 4 referenten beoordeelden in totaal 14 voorstellen

Ondersteuning referenten

- Structurele facilitering ZonMw programma en referenten
- Verder hebben we een terugkomdag georganiseerd. Daarbij hebben we de referenten geïnformeerd over de verschillende ZonMw-programma's. Ook hebben we samen onze werkwijze weer onder de loep genomen. We zien dat ZonMw de beoordelingen van ons panel zeer zorgvuldig meeweegt in de beoordeling, waardoor we bereiken dat voorstellen worden gehonoreerd waar het perspectief van cliënten en naasten goed in is meegenomen.

2.3.5 Project Eigen regie in de Wvggz

Betrokken lidorganisatie/achterban/ervaringsdeskundigen: Mede uitvoering door stichting PVP. Verder Individuele ervaringsdeskundigen en MIND Ypsilon en i.s.m. werkgroep Dwang en Drang.

Inleiding

Het project is een initiatief van MIND en stichting PVP, in opdracht van VWS. De inzet van het project is om manieren te vinden die gedwongen zorg voorkomen en de impact van verplichte zorg verkleinen door de eigen regie van patiënten te versterken. Door teams (professionals, cliënten en familie/naasten) de gelegenheid te geven actief mee te denken over praktische oplossingen, die werkbaar en haalbaar zijn. Teams testen de oplossingen meteen in de praktijk en het project monitort of het inderdaad een praktische oplossing is. Voordeel is dat teams daarbij meer inzicht krijgen in de processen die spelen rondom verplichte zorg. Een projectteam van MIND en stichting PVP ondersteunt teams in het maken van een analyse, het vinden van mogelijke oplossingen, het monitoren van de werkbaarheid van de oplossingen en het effect ervan op de gedwongen zorg.

Doel

Het doel is de eigen regie van cliënten in de Wvggz te vergroten, waardoor cliënten die in gedwongen zorg zitten hun wensen beter kenbaar kunnen maken en er ook beter kan worden ingespeeld op deze wensen. Bij cliënten die in een traject zitten dat mogelijk leidt tot gedwongen zorg worden eigen wensen beter gehoord met als streven om zo gedwongen zorg te voorkomen.

Resultaten 2023

Het project is eind 2023 opgestart met het opzetten van het projectlandschap:

- Het projectteam bestaande uit medewerkers van MIND en stichting PVP
- De klankbordgroep is compleet;
- Een eerste lijst is opgesteld met mogelijke ggz-instellingen die mee zouden willen doen.
- De methodiek voor analyse, proeftuin en monitor zijn opgesteld.

2.3.6 Participatie in onderzoek Zorgmodel DITSMI

Betrokken achterban: de (familie)ervaringsdeskundigen uit de teams die meedoen met de pilots.

Inleiding

Binnen de langdurende zorg is geconstateerd dat mensen met ernstige psychische aandoeningen onvoldoende herstellen, o.a. omdat diagnoses van jaren geleden vaak niet meer zijn aangepast en het medicijnverbruik niet is geëvalueerd. DITSMI is een methode om op basis van evaluatie te kijken naar wat nodig is, bijv. herdiagnose en/of aanpassingen in het medicijnverbruik. Cliëntervaringsdeskundigen hebben een belangrijke rol in de methodiek. Maar in de praktijk is het toevoegen van ervaringskennis lastig gebleken, ondanks alle goede intenties van professionals. MIND ondersteunt dit project door middel van interviews en het ontwikkelen van een handreiking over de inzet van ervaringsdeskundigheid in de methodiek.

Doel

Inzicht krijgen in de mogelijkheden en problemen rond de inzet van ervaringsdeskundigheid in DITSMI en het schrijven van een handreiking over de inzet binnen DITSMI.

Resultaten 2023

- Interviews gehouden met de projectleiders en ervaringsdeskundigen van de pilots binnen DITSMI
- Een presentatie gegeven in november 2023 over de eerste opbrengsten
- Start gemaakt met schrijven handreiking over inzet ervaringsdeskundigen binnen DITSMI

2.3.7 Participatie in onderzoek 'Samen begrijpen en beslissen met kinderen'

Betrokken achterban: enkele jongere ervaringsdeskundigen.

Inleiding

In de hulpverlening voor kinderen met psychische klachten en/of aanhoudende lichamelijke klachten (ALK) ontbreekt het aan een aanpak om samen te begrijpen en samen te beslissen. In dit project starten we bij kinderen die binnenkomen bij de eerstelijnszorg direct met het samen begrijpen en beslissen. Dit doet het UMCU door samen met enkele wijken een integrale analyse te maken van het welbevinden in alle levensdomeinen, de problematiek en de persoonlijke wensen en doelen van het kind zelf. Samen begrijpen van de situatie vormt het startpunt om samen te beslissen over welke zorg en ondersteuning nodig is om de persoonlijke doelen te behalen. Alle betrokkenen uit het informele en professionele netwerk werken met deze aanpak in dezelfde taal. MIND is betrokken partner en (mede) verantwoordelijk voor de verspreiding van de aanpak, het ophalen van ervaringen van kinderen en jongeren met de werkwijze en de ontwikkeling van voorlichtingsmateriaal voor kinderen en jongeren over de werkwijze.

Doel

Doel van het project: het ontwikkelen en invoeren van een integrale werkwijze t.b.v. het samen begrijpen en beslissen met kinderen en jongeren met psychische klachten en/of aanhoudende lichamelijke klachten in de regio Utrecht.

Doelen voor MIND

- Communiceren over en verspreiden van de aanpak
- Het ophalen van ervaringen van kinderen en jongeren met de werkwijze
- De ontwikkeling van voorlichtingsmateriaal voor kinderen en jongeren over de werkwijze

Resultaten 2023

- Voorlichtingsmateriaal voor kinderen en jongeren is ontwikkeld over wat zij kunnen verwachten van een intake met de nieuwe werkwijze.
- Er is een opzet ontwikkeld voor twee explainervideo's.

2.3.8 Participatie in onderzoek RUN-study

Betrokkenheid achterban: Expex en andere ervaringsdeskundige jongeren (organisaties) worden gekoppeld aan de onderzoekers.

Inleiding

RUN staat voor Reflexive regulation Using Narrative methods. Het doel van het onderzoek is om een vorm van toezicht te ontwikkelen die persoonsgerichte dienstverlening aan kwetsbare mensen verbetert. Wat hebben deze mensen, zoals kinderen en jongeren met psychische problemen, nodig om zo goed mogelijk te kunnen (blijven) functioneren? Hun wensen en behoeften hebben vaak betrekking op meerdere sectoren, denk bijvoorbeeld aan zorg, onderwijs, werk, dagbesteding of vervoer. Hoe zorgen dienstverleners dan met elkaar voor een persoonsgerichte, geïntegreerde aanpak? En hoe kunnen toezichthouders eraan bijdragen dat dienstverleners dit samen zo goed mogelijk doen door hun toezicht? In het RUN-project wordt onderzoek gedaan naar deze vragen en dit samenspel met als doel de persoonsgerichtheid van de publieke dienstverlening voor mensen in een kwetsbare positie te verbeteren. Dit onderzoek vindt plaats in een groot consortium waar MIND deel van uitmaakt, met verschillende deelstudies die nog t/m 2026 lopen.

Doel

Het doel van het onderzoek is om een vorm van toezicht te ontwikkelen die persoonsgerichte dienstverlening aan kwetsbare mensen, zoals kinderen en jongeren met psychische problemen, verbetert.

Resultaten 2023

- Interviews uitgevoerd naar de ervaringen en behoeften van mensen in een kwetsbare positie. Uitkomsten zijn op verschillende plekken gedeeld, zoals op een congres in Finland
- In 2023 vonden er twee reflexieve sessies plaats. Tijdens de sessie in april presenteerden de onderzoekers de door hun opgehaalde user journeys van mensen in een kwetsbare positie. In brainstormsessies werd nagedacht over hoe persoonsgerichte dienstverlening binnen netwerken kan worden vormgegeven en wat hiervoor nodig is. In de reflexieve sessie van november werden inspirerende voorbeelden gedeeld hoe er in netwerken wordt samengewerkt om kwetsbare mensen te ondersteunen en gingen consortiumleden met elkaar in gesprek over de rol van toezichthouders en hoe zij deze sector overstijgende samenwerking t.b.v. persoonsgerichte dienstverlening kunnen/moeten ondersteunen.

2.3.9 Participatie in onderzoek 'Ontwikkeling en verspreiding patiënt-informatiemateriaal over de POH-ggz'

Betrokken achterban/ervaringsdeskundigen: Steunpunt GGz Utrecht voor patiëntenpanel culturele diversiteit en de werkgroep Ouderen MIND

Inleiding

Bepaalde groepen hebben te weinig kennis van de praktijkondersteuner en wat die voor hen kan betekenen in de huisartspraktijk. Dit Trimbosproject is bedoeld voor het informeren van ouderen, mensen met laaggeletterdheid en migranten over de functie van de POH-ggz binnen het Nederlandse zorgstelsel. MIND is onderdeel van de projectgroep.

Doel

Het bereiken van ouderen, mensen met lage sociaal-economische status en mensen met een migratieachtergrond over het zorgaanbod van de POH-ggz. Er wordt een informatiedrager gemaakt waarin deze groepen worden geïnformeerd over het aanbod van de POH-ggz. Er is behoefte aan deze specifieke informatie om toegankelijk en preventief zorg te kunnen verlenen aan deze doelgroepen.

Resultaten 2023

- Via een wervingsbrief zijn de drie doelgroepen benaderd voor een patiëntenpanel, om te bespreken hoe de informatiedrager eruit kan zien en hoe de inhoud het beste kan worden vormgegeven.
- Steunpunt GGz heeft mensen met een niet westerse achtergrond gerekruteerd.
- Op basis van de panels is gewerkt aan conceptteksten.

Campagnelijn 3

Kwaliteit van leven

3.1 Kernboodschap

Uitgangspunt is de leefwereld van cliënten en naasten, waarbinnen ruimte is voor het voeren van de eigen regie en samen beslissen. Een gezonde levensstijl, zinvolle activiteiten, opleiding, werk, een sociaal netwerk en goede huisvesting zijn leidend. Dit geldt zowel voor mensen die in de wijk wonen als mensen in de intramurale zorg, als ook voor de naasten van deze mensen. Waar nodig is (specialistische) zorg, een beschermde omgeving en/of ondersteuning bij zelfredzaamheid en participatie beschikbaar. Alle actoren werken samen; we laten geen mensen tussen wal en schip vallen. Ieder mens en ook de mens met een psychische kwetsbaarheid, heeft het recht om op zelfgekozen wijze zijn eigen leven in te richten en te participeren in de samenleving. In de benodigde zorg, ondersteuning en faciliteiten wordt voorzien volgens de menselijke maat, aansluitend op de individuele behoeftes en wensen, waarbij ook de ondersteuning en betrokkenheid van naasten of mantelzorgers een belangrijk aspect is.

3.2 Ambities en Speerpunten

3.2.1 Ambitie 5: Jongeren doen op hun eigen wijze mee, ondanks eventuele psychische klachten

We hebben in 2023 geen activiteiten specifiek op deze ambitie ontplooid. Waar mogelijk hebben we deze ambitie geïncorporeerd in ambitie 4, Hervormingsagenda Jeugdzorg.

3.2.2 Ambitie 6: Mensen met psychische kwetsbaarheid bouwen hun leven op en doen mee aan de samenleving

Trekker: leden van de expertcommissie Kwaliteit van Leven. Zij zijn afkomstig vanuit Het Zwarte Gat, MIND Ypsilon, de Kamer Cliëntenraden en Regiokamer en mensen die vanuit hun ervaringskennis op individuele titel deelnemen.

Impact in 2023

Een woning, een leefbare wijk en werk: deze thematiek raakt direct de levenssfeer van mensen met een psychische aandoening. Daarom zetten we hier ons ook hard voor in. We waren in 2023 een actieve partij in het convenant "Sterk door Werk" en hebben ons daarbinnen succesvol ingezet voor ondersteuning van ggz-clients naar en op het werk. Met onze partners vanuit de Werkcoalitie en de SGF hebben we bijgedragen aan betere wetgeving en beleid vanuit cliënt- en naastenperspectief. Vanuit de coalitie "Leefbare wijken" richten we ons op een betere verbinding tussen zorg, wonen en welzijn, met behulp van gebiedsgerichte financiering. En voor mensen die langdurig

behoefte hebben aan zorg, werkten we aan de toegankelijkheid en beschikbaarheid van langdurige zorg voor ggz-cliënten. Tot slot hebben we aan de IZA-thematafel 'Ggz, sociaal domein en huisartsenzorg' deelgenomen met een focus op twee concrete projecten: het opzetten van een landelijk dekkend netwerk van laagdrempelige steunpunten en de ontwikkeling van online lotgenotengroepen (eCommunities). Hiermee is nu een goed begin gemaakt; in 2024 willen we hierop doorpakken.

Inclusieve arbeidsmarkt

Het convenant "Sterk door Werk" is in 2023 voortgezet en we hebben ervoor gezorgd dat het deelproject Hoofdzaak Werk ook wordt gecontinueerd. Hoofdzaak Werk heeft als doelstelling dat meer mensen met een psychische aandoening worden ondersteund naar en op werk middels een traject voor individuele plaatsing en steun (IPS). Het project richt zich op mensen die langdurige zorg nodig hebben in de ggz. Het aantal IPS-trajecten is hierdoor in 2023 toegenomen. Mede door onze lobby hebben mensen nu bij meer ggz-instellingen toegang tot deze voorziening.

Samen met de werkcoalitie (Ieder(in), vakbonden FNV en CNV, Coalitie voor inclusie, SWOM en LCR) hebben we er afgelopen jaar voor kunnen zorgen dat er niet op de jonggehandicaptenkorting is bezuinigd, waardoor meer mensen met een psychische aandoening meer bestaanszekerheid zullen hebben. Daarnaast hebben we in samenwerking met de MIND werkgroep Participatie input geleverd op de internetconsultatie "Participatiewet in balans". Voor de Commissie Sociaal Minimum hebben we duidelijk gemaakt dat bewezen meer mensen in armoede kans hebben op de ontwikkeling van een psychische aandoening en dat in armoede de kans op herstel daarvan kleiner is. Dit is meegenomen in het rapport "Sociaal Minimum" van de Commissie.

Samen met de Landelijke Cliënten Raad (LCR) en deelname aan het project "Samenredzaamheid in de arbeidscontext" van de SGF hebben we gezamenlijke lobby gevoerd om meer mensen met een chronische ziekte, beperking of psychische aandoening een plek te geven op de arbeidsmarkt. Hierdoor kwam dit ook terug in de debatten van de Tweede Kamer. Bovendien zijn drie programma's van SZW zo ingericht dat mensen om wie het gaat vaker mogen meepraten. Het gaat dan om de beleidstrajecten "Vereenvoudiging inkomensondersteuning voor mensen (VIM)", "Simpel switchen in de participatieketen" en "Participatiewet in balans".

Bevorderen integrale zorg en ondersteuning

Integrale zorg en ondersteuning in de wijk

De coalitie "Leefbare Wijken" is in 2023 opgericht. MIND is één van de partijen in deze coalitie, die als doel heeft om de beleidsterreinen wonen, zorg en welzijn meer met elkaar te verbinden. De voorkeur van MIND is om die verbinding tot stand te brengen door middel van gebiedsgerichte financiering, zodat samenwerking centraal staat in plaats van concurrentie. In de woonvisies die elke gemeente vanaf 2024 moet opstellen, moeten plannen in deze trant gestalte krijgen. MIND heeft in 2023 deelgenomen aan de IZA werkgroep Laagdrempelige Steunpunten. Deze is onderdeel van de thematafel 'Ggz, sociaal domein en huisartsenzorg'. De werkgroep heeft een "handvattendocument" opgeleverd waarin staat wat een laagdrempelig steunpunt is en een projectplan over deze steunpunten gerealiseerd kunnen worden.

Langdurige zorg en ondersteuning

MIND heeft meegewerkt aan de uitvoering van de bestuurlijke afspraken over de Wet Langdurige Zorg (Wlz). Deze afspraken hebben als doel om goede langdurige zorg te leveren aan ggz-cliënten

die daarvoor in aanmerking komen. Tegelijkertijd beogen de afspraken om de instroom in de Wlz-ggz te verminderen. We hebben in de projectgroep met behulp van onze ervaringsdeskundigen een tool ontwikkeld die hulpverleners en cliënten helpt met het afwegen of een Wlz indicatie kansrijk is of niet. We hebben meegeholpen om deze succesvol te implementeren. Daarnaast hebben we meegedacht over wetswijzigingen, de regio-aanpak en de langetermijn-aanpak om de instroom verder te verlagen dan wel te stabiliseren. De inzet van MIND is hierbij altijd geweest om de cliënt de meest passende vorm van hulp te garanderen.

Zorg, ondersteuning en wonen

We hebben als MIND meegedacht over een handreiking voor langer beschikken en resultaatgericht beschikken vanuit de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO). In de bestuurlijke en ambtelijke overleggen over maatschappelijke opvang en beschermd wonen (MO/BW) hebben we meegedacht over de manier waarop overheden nauwkeuriger kunnen monitoren hoe dakloosheidscijfers zich ontwikkelen. Ook hebben we voorstellen gedaan voor een passend aanbod voor de mensen die nu tussen wal en schip vallen.

3.3 Projecten kennis, innovatie en onderzoek

Programma Regie in de Regio

Eigen regie in een kansrijke context & programma Herstel Dichtbij

Betrokken achterban: zelfregie- en herstelorganisaties en de (ervaringsdeskundige) medewerkers daarvan uit het hele land, Nederlandse Vereniging voor Zelfregie en Herstel en (familie) ervaringsdeskundigen.

Inleiding

In aanloop naar de transformatiegelden voor het ondersteuningsprogramma in het kader van de IZA afspraak om te komen tot een 'Landelijk dekkend netwerk van laagdrempelige steunpunten', is er een herziening van het project Eigen regie in een kansrijke context ingediend voor het jaar 2023. De ondersteuning van Zelfregie- en Herstelinitiatieven (ZHI's) heeft MIND sinds 2019 opgepakt via het project Eigen regie in een kansrijke context, dat tot 31 december 2022 liep. De verlengingsaanvraag voor het jaar 2023 werd uiteindelijk in het vierde kwartaal pas niet gehonoreerd omdat de aanvraag volgens de juristen van VWS niet door de staatssteuntoets is gekomen. Omdat het gehele jaar het licht op groen stond vanuit het Ministerie en de beschikking hierover ons pas in oktober/november (12 oktober mondeling, 16 november officieel) bereikte, was er al veel werk op dit project verzet waarvan wij hier verslag doen.

Aanleiding/achtergrond

Het doel van dit project is om de kwaliteit van leven van mensen met een psychische kwetsbaarheid of aandoening te vergroten. We doen dit door te stimuleren dat mensen overal in Nederland in de buurt laagdrempelige herstelinitiatieven kunnen vinden, met per regio gelijk aanbod. Hiermee leveren we een bijdrage aan 'De juiste zorg op de juiste plek', waardoor mensen met een psychische kwetsbaarheid of aandoening zo lang mogelijk eigen regie kunnen voeren over alle levensaspecten en waar nodig de juiste zorg op de juiste plek kunnen vinden en krijgen. Hierbij moet gedacht worden aan zo lang mogelijk thuis wonen met innovatieve vormen van zorg

dichtbij, met meer aandacht voor preventie en andere levensgebieden als werk of andere zinvolle dagbesteding, wonen en andere activiteiten gericht op herstel en maatschappelijke participatie.

Om binnen gemeenten, dus op lokaal niveau, mensen met een psychische kwetsbaarheid de ruimte te bieden om vanuit hun eigen regie hun leven (weer) op te bouwen, heeft MIND in voorgaande projecten bouwstenen voor participatie en herstel ontwikkeld. Deze bouwstenen geven verschillende functies aan die door één of meer herstelinitiatieven uitgevoerd kunnen worden en in elke regio aanwezig zouden moeten zijn, zodat elke burger met een psychische kwetsbaarheid regionaal eenzelfde aanbod kan vinden. De bouwstenen zijn in samenwerking met zowel zelfregiecentra, herstelacademies, regionale cliëntenorganisaties als met gemeenten ontwikkeld. De bouwstenen zijn in drie categorieën ingedeeld, waar onderstaande resultaatgebieden op zijn gebaseerd.

3.3.1 Resultaatgebied A

Bouwstenen gericht op een kansrijke context voor burgers met een psychische en/of psychosociale kwetsbaarheid: sociale en maatschappelijke participatie, empowerment en herstel

Deze bouwstenen richten zich op het oprichten en verder uitbreiden en verstevigen van zelfregie- en herstelinitiatieven; dit resultaatgebied is daarmee vooral gericht op organisatorische ontwikkelingen. MIND heeft het programma Herstel Dichtbij ondersteund door het programma samen met het Oranje Fonds en in samenwerking met de NVZH en IPW vorm te geven. MIND had daarnaast een zeer actieve rol in de IZA werkgroep Laagdrempelige Steunpunten. Dit is de IZA afspraak waar ook het landelijke ondersteuningsprogramma Regie in de Regio in benoemd staat.

Doel

Voor elke burger is er een bereikbare plek in eigen gemeente of regio, waar hij of zij vanuit zelfregie kan werken aan persoonlijk en maatschappelijk herstel op het moment in zijn of haar leven dat dit nodig is.

Resultaten 2023

- Organisatie van twee landelijke kennisdagen
- Bijdragen aan 14 bijeenkomsten rondom de community van ZHI's en leergangen van Herstel Dichtbij: Leergang Versterken van de Beweging, Leergang Maatschappelijk Ondernemen en Summerschool
- Participatie in actieonderzoek
- 30 werkbezoeken aan deelnemende zelfregie- en herstelorganisaties
- Ondersteunen van de deelnemende organisaties door: een luisterend oor en advies, deelnemers aan elkaar koppelen voor coachingstrajecten of onderlinge ondersteuning, contact opnemen met gemeenten om de mogelijkheden voor duurzame financiering te bespreken
- Organisatie werkbezoek koningin Maxima een aan Herstel Dichtbij augustus 2023
- Bijdrage aan de IZA werkgroep overleggen en gezamenlijke (visie)documenten
- De samenwerking met de partijen VNG, SWN, NVZH, NLggz, Valente en VWS is versterkt door participatie in de IZA werkgroep laagdrempelige steunpunten
- Op het Europese congres EAOF over community mental health presenteerde MIND samen met de NLggz en GEM (ecosysteem mentale gezondheid) de Nederlandse aanpak om een landelijk dekkend netwerk van laagdrempelige steunpunten zoals zelfregie- en herstelinitiatieven te realiseren
- Afstemming en samenwerking met de NVZH, het Trimbos instituut en GEM (ecosysteem mentale gezondheid) om zelfregie- en herstelorganisaties te versterken
- Drie inspiratieconferenties hebben plaatsgevonden. Daarmee is in alle drie gevallen de regionale samenwerking bevorderd. De betrokken zelfregie- en herstelinitiatieven zijn door de conferenties beter bekend en ingebed in de regionale samenwerking.

3.3.2 Resultaatgebied B

Bouwstenen beschikbaar binnen elke regio

Uitbreiding activiteit B2. Informatiebijeenkomsten en factsheet: Kennistraject implementatie methode Werken met persona's en ontwikkeling van familie-ervaringsdeskundigheid in ggz en sociaal domein.

Uit eerdere webinars en workshops kwam vanuit zelfregie- en herstelorganisaties veel respons op en interesse in de methode werken met persona's. Dit interesse en de vragen om een vervolgproject hebben geleid tot dit kennistraject.

In 2023 is door zelfregie- en herstelorganisaties gewerkt aan een eigen invulling functieprofielen. Zelfregie NL heeft hierin het voortouw genomen en heeft voor het beschrijven van functieprofielen gesprekken met medewerkers en vrijwilligers van gevoerd.

Familie ervaringsdeskundigheid (FED) zit nog in de pioniersfase. Er is een visie op deze vorm van ervaringsdeskundigheid ontwikkeld en de familie-ervaringsdeskundigen hebben meegeschreven aan het functieprofiel, maar er bestaat zeker behoefte om met elkaar te verkennen wat de grenzen zijn aan de verschillende vormen van familiekennis. Wanneer zet je deze kennis in om familie en naasten zelf te ondersteunen, hoe en wanneer zet je deze in om de triade (cliënt, familie/naasten, hulpverlener) te versterken en wanneer zet je je kennis in om hulpverleners/ professionals bekend te maken met de vorm van ervaringskennis. Waar zit ook de samenwerking met het sociale domein, waar de ondersteuning aan familie/naasten wordt gefinancierd maar die hen beschouwt als mantelzorger?

Doel

Kennisontwikkeling en -uitwisseling.

Resultaten 2023

- Vier nieuwe zelfregie- en herstelinitiatieven hebben kennis gemaakt met de methode en vragen en dilemma's met elkaar besproken die ze tegenkwamen.
- Twee van deze initiatieven hebben stappen genomen om de methode in de eigen organisatie toe te passen en willen deze op den duur gebruiken in de verantwoording naar de gemeente/hun financiers.
- In het kader van Herstel Dichtbij is er een workshop over de methodiek gegeven waardoor organisaties die met de methodiek werken of nog willen gaan werken elkaar weten te vinden.
- Er is een opzet ontwikkeld voor een passend functieprofiel voor ervaringsdeskundigen binnen zelfregie- en herstelorganisaties (de vijf rollen binnen zelfregie- en herstelorganisaties).
- Het beschrijven van deze rollen kan bijdragen aan het positioneren en uitdragen van de visie van zelfregie- en herstelorganisaties. Bijvoorbeeld door het verschil met de functiebeschrijvingen voor ervaringsdeskundigen vanuit de VvEd en SWN.
- Er zijn twee leerbijeenkomsten geweest met familie-ervaringsdeskundigen, familiecoaches en mensen die andere vormen van familie-ervaringskennis uitdragen, met als doel om helder te krijgen hoe de familie-ervaringsdeskundige hier inpast en op welke wijze die aanvullend is op de andere vormen van ondersteuning aan familie en naasten.
- Naar aanleiding van de bijeenkomsten is een document gemaakt waarin onderscheid wordt gemaakt in de verschillende vormen van familie-ervaringskennis en hoe deze wordt ingezet met als doel helder neer te zetten in welke situaties de inzet van een familie-ervaringsdeskundige meerwaarde heeft.

3.3.3 Resultaatgebied C**Bouwstenen gericht op de omgeving van de burger met een psychische en/of psychosociale kwetsbaarheid**

De MIND-Atlas geeft een goed en compleet beeld van cliënten- en naastenorganisaties, zelfregie- en herstelinitiatieven, medezeggenschapsorganen en samenwerkingsplatforms in Nederland. Naast het vinden van organisaties is het door het invoeren van tags ook mogelijk om inhoudelijke informatie te vinden. In 2023 is gewerkt aan het bijhouden, uitbreiden, verbeteren en bekendmaken van de MIND-Atlas.

Doel

Bevorderen dat de omgeving van mensen met een psychische kwetsbaarheid een kansrijke context wordt.

Resultaten 2023

- De traffic van de MIND-Atlas is volgens plan verdubbeld (tov 2019).
- In totaal zijn nu meer dan 600 adressen opgenomen, meer dan de doelstelling. De MIND-Atlas is volgens plan fijnmaziger geworden en rijker gevuld (meer tags), waardoor voor-en-door initiatieven beter gevonden en ingezet kunnen worden.

Handreiking voor Zelfregie- en Herstelinitiatieven (ZHI) voor samenwerking met huisartspraktijken

Inleiding

ZHI zoeken de samenwerking met huisartspraktijken, om patiënten met mentale klachten herstel ondersteunende activiteiten aan te bieden en de hulp van een ervaringsdeskundige. Zij hebben behoefte aan een handreiking met tips hoe zij tot een succesvolle samenwerking kunnen komen.

Doel

De handreiking biedt ZHI mogelijkheden hoe zij te werk kunnen gaan om samenwerking vorm te geven met huisartsen en praktijkondersteuners ggz. Het doel is om ervaringen van goed lopende contacten tussen ZHI en huisartspraktijken (succesfactoren) te delen met anderen.

Resultaten 2023

- Op basis van twee focusgroepen in mei en juni met vertegenwoordigers van ZHI die ervaring hebben met huisartspraktijken is een praktische handreiking geschreven op basis van hun input.
- Deze handreiking helpt ZHI's met samenwerking met huisartspraktijken, waardoor patiënten de kans krijgen om kennis te nemen en gebruik te maken van herstelactiviteiten, ook als zij op de wachtlijst staan voor de ggz. Het aanbod van ZHI draagt bij aan het herstel.

Training voor ZHI over cultuur sensitief werken (interviews doelgroep)

Betrokken lidorganisatie/achterban/ervaringsdeskundigen: Steunpunt GGz Utrecht

Inleiding

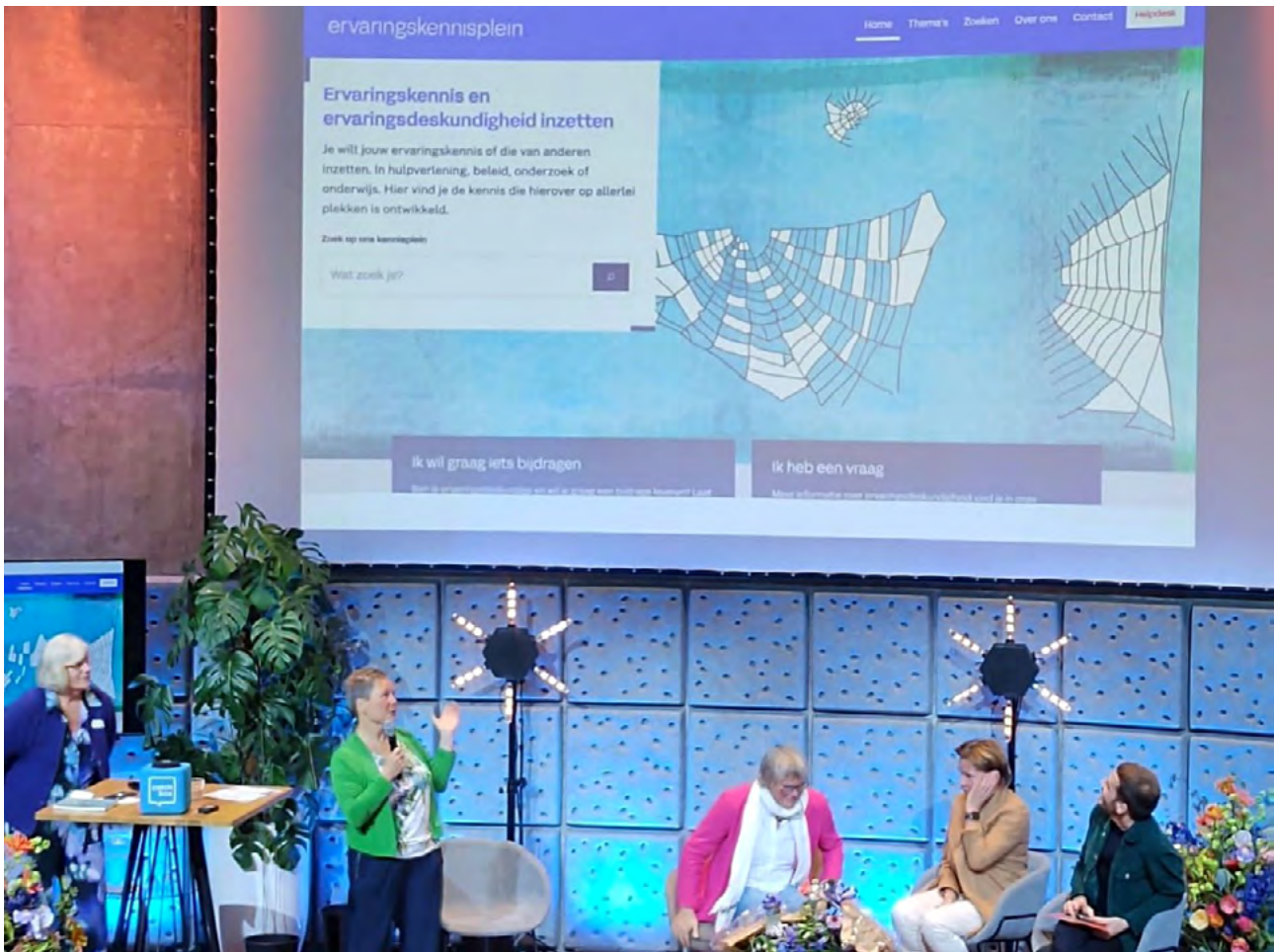
Voor ZHI is het belangrijk dat zij aandacht hebben voor een grote groep mensen met een andere culturele achtergrond, die mentale klachten heeft. Het huidige aanbod sluit niet goed aan. De doelgroep is moeilijk te bereiken en een aantal ZHI heeft behoefte aan concrete handvatten hoe ze meer cultureel sensitief kunnen werken.

Doel

Steunpunt GGz Utrecht ontwikkelt een training over cultureel sensitief werken, met als doel dat ZHI beter kunnen aansluiten bij de behoefte van mensen met een niet westerse achtergrond.

Resultaten 2023

- MIND heeft een filmpje laten maken door Out of the Box; dit filmpje is onderdeel van de training. Het bevat interviews met diverse vrouwen met een Arabische achtergrond, die vertellen hoe zij aankijken tegen het Nederlandse zorgstelsel, tegen welke belemmeringen zij aanlopen als zij of hun familie mentale klachten hebben en waar hun behoeften liggen.

Overige projecten

3.3.4 Project Helpdesk Ervaringskennis en Ervaringskennisplein

Betrokken achterban: projectuitvoering door (familie)ervaringsdeskundigen vanuit zowel MIND, Movisie, VvEd en Valente

Inleiding

Eén van de uitkomsten van een eerder project (Vliegende Brigade Ervaringsdeskundigheid) was dat er veel behoefte bleek te zijn aan betrouwbare en inzichtelijke informatie ten behoeve van het inzetten van ervaringskennis en ervaringsdeskundigheid. Deze informatie is kennelijk niet zo makkelijk vindbaar. Of het is wel vindbaar maar er is een nadere uitleg nodig. Met de Helpdesk Ervaringskennis brengen we hier verandering in. Het project is medio september 2023 gestart. De ontwikkelingen sluiten aan bij het te ontwikkelen Ervaringskennisplein in samenwerking met dezelfde partijen.

Doel

Het bieden van handvatten (toerusten) van iedereen die met ervaringskennis en ervaringsdeskundigheid aan de slag wil door ondersteuning te bieden bij het zoeken, vinden en duiden van informatie met betrekking tot dit onderwerp.

Resultaten 2023

- Op de dag van de Ervaringsdeskundige (1 november 2023) is de Helpdesk gelanceerd en de ontwikkeling van het Ervaringskennisplein aangekondigd
- Er zijn in de 1e twee maanden ruim 40 vragen binnengekomen die heel divers van aard waren.
- Het Ervaringskennisplein zal de kennis uit het Helpdeskproject meenemen en inspelen op vragen over hoe ervaringskennis in te zetten.

3.3.5 Hoofdzaak werk

Betrokken achterban: pool van 10 ervaringsdeskundigen die langdurig in uitkering hebben gezeten en voor wie werk erg belangrijk is geweest voor eigen herstel, deelnemers o.a. vanuit Anoksis en de NVA.

Inleiding

Hoofdzaak Werk is een project dat aanjaagt dat in alle arbeidsmarktregio's jaarlijks 100 re-integratietrajecten lopen voor mensen met psychische problematiek. MIND zorgt hierbij dat de communicatie hierover niet alleen verloopt via professionals, maar dat voldoende oog is voor perspectief van cliënt. Dit doet MIND in advisering, maar ook door organisatie van veel workshops en trainingen over een meer destigmatiserende houding.

Doel

Hoofdzaak Werk is een project van de convenantpartners van Sterk door Werk4 en beoogt meer mensen met een psychische kwetsbaarheid duurzaam aan het werk te helpen en te houden. MIND verzorgt binnen dit project het thema 'Stigma's bespreekbaar maken bij werkgevers, uitkeringsinstanties (UWV en gemeenten), ggz-professionals en de werkzoekenden (mensen met een psychische kwetsbaarheid) zelf'.

Resultaten 2023

- In 22 sessies in 19 arbeidsmarktregio's zijn 560 professionals van gemeente en UWV getraind in een meer destigmatiserende houding richting inwoners met een psychische kwetsbaarheid. Zij gaven de sessies gemiddeld een 8,4 qua leerzaam en leerde van experts die erbij waren een andere benadering richting iemand in een uitkering om deze op weg te helpen naar werk.
- In 11 trainingen zijn 78 HR-medewerkers/managers getraind in het beter in gesprek kunnen gaan met iemand met een psychische kwetsbaarheid en dat met een meer destigmatiserende houding doen. 92% gaf aan deze training aan te bevelen bij collega's. De woorden die deze training vooral karakteriseerde waren bevolgen, waardevol en praktisch door de 78 deelnemers aan deze training. Zij zijn nu meer bekwaam in omgaan met medewerkers met psychische klachten.
- Voor een arbeidsmarktregio is een podcast opgenomen over suïcidepreventie en hoe je suïcidale klachten bespreekbaar kan maken op de werkvloer. Deze is door meer dan 50 werkgevers beluisterd.
- In 2 arbeidsmarktregio's zijn workshops gehouden voor 30 bedrijven totaal over herkennen van stigma in het sollicitatieproces en hoe je dit kan doorbreken.
- 30 IPS-trajectbegeleiders zijn getraind in herkennen van stigma van mensen die zij begeleiden en/of in eigen houding. Zij treden nu met meer kennis naar de mensen die zij begeleiden.
- Er is breed input gegeven aan AAVN, de Nederlandse GGZ, Divosa, Phrenos en UWV over plannen om meer IPS in te zetten en hoe dit ook kan met een meer destigmatiserende houding binnen dit project.

3.3.6 Positieve beeldvorming in Noord-Veluwe

Betrokken achterban: in de regio wordt samengewerkt met Ixta Noa en 5 experts die eerder over zijn gekomen vanuit Samen Sterk zonder stigma, op het project "In de Wijk"

Inleiding

Project loopt al sinds 2020 (vanuit Samen Sterk zonder Stigma) waarbij uit de transformatiegelden van maatschappelijke opvang en beschermd wonen geld is vrijgemaakt voor een meer positieve beeldvorming voor mensen met psychische problematiek die dat nodig hebben en dat ze niet worden uitgesloten in de samenleving.

Doel

In de 7 gemeentes van de Noord-Veluwe (Harderwijk, Putten, Ermelo, Oldebroek, Elburg, Nunspeet en Zeewolde) meer begrip krijgen in de wijken voor mensen met psychische problematiek en dat buurtbewoners en professionals daar beter in staat zijn om mee om te gaan.

Resultaten 2023

- Groot symposium georganiseerd samen met Ambulante hulpverlening Midden-Nederland waarbij 60 zorgprofessionals in Noord-Veluwe hebben geleerd wat stigma is, hoe ze dit bij henzelf en collega's kunnen herkennen en hoe ze beter contact kunnen maken met cliënten hierin. Dit was een samenwerking met theatergroep Dames die raken.
- Er is koppeling gemaakt met de GEM-beweging in Noord-Veluwe en daarin is meegepraat hoe niet alleen verandering voor professionals daarin belangrijk is, maar ook juist voor inwoners.
- 15 beleidsmedewerkers en/of communicatiemedewerkers van deze gemeente zijn in een dag getraind over meer destigmatiserende taal in de stukken die ze schrijven en/of communicatie naar inwoners.
- Er is geadviseerd voor diverse beleidsstukken en aan beleidsmedewerkers en adviseurs in het betrekken van ervaringsdeskundigen lokaal en de-escaleren bij inwoners met psychische problematiek, bijvoorbeeld rondom maatwerkwoningen. Dit heeft ervoor gezorgd dat meer mensen met psychische problematiek een maatwerkwoning krijgen in deze buurt en de gemeente ook meer voor hen opkomt.

3.3.7 Participatie in onderzoek Samen beslissen in het arbeidsproces

Betrokken achterban: Samenwerking in dit project met werkgroep Participatie, waarin ervaringsdeskundigen zitten.

Inleiding

Onderzoek met HAN, gefinancierd door AKC om in re-integratieproces van verzuimende medewerkers de medewerker met psychische klachten die is uitgevallen ook meer eigen regie te geven en het meer voelt als samen beslissen.

Doel

Medewerkers die zijn uitgevallen met psychische klachten voelen zich meer gezien en gehoord en kunnen meer regie voeren over het eigen proces.

Resultaten 2023

- 2 trainingen van 8 managers bij Picnic samen met de HAN om psychische klachten beter te begrijpen en bij verzuimende medewerkers met psychische klachten samen beslissen meer in te kunnen zetten.
- Medewerking aan tool voor medewerkers om meer eigen regie te kunnen nemen in eigen proces van re-integratie wanneer uitgevallen met psychische klachten.
- Advisering over hoe resultaten breder gedeeld kunnen worden, bijv. bij UWV en andere stakeholders.

3.3.8 Participatie in onderzoek Thriving Teens

Betrokken achterban: leden van de werkgroep participatie in de begeleidingscommissies en experts bij oproepen voor meedenken gedurende de projecten.

Inleiding

Stress, digitale media-gebruik en slechte slaapgewoonten bedreigen het (mentale) welzijn van tieners in Nederland. De overgangperiode van basis- naar voortgezet onderwijs (10-14 jaar) brengt grote veranderingen mee in hun omgeving, autonomie, verantwoordelijkheden en sociaal-emotionele ontwikkeling, terwijl ze net toegang krijgen tot telefoons en sociale media. Een ondersteunende omgeving die hen begeleidt in die veranderingen is cruciaal voor hun welzijn. Helaas is dit lang niet alle tieners momenteel gegeven, waardoor ongelijkheden gedijen. Bestaande programma's richten zich vaak op de veerkracht van de tiener zelf. In dit project wordt een systeemaanpak gehanteerd, waarbij wordt onderzocht hoe gemeenten samen met belangrijke actoren in het leven van tieners, zoals ouders, school, (welzijns- en zorg)professionals, beleidsmakers én tieners zélf, kunnen komen tot een systeem met collectieve veerkracht en capaciteit, dat het mogelijk maakt dat alle tieners gedijen en gelukkig opgroeien.

Doel

Een bijdrage leveren aan het versterken van de mentale gezondheid van preadolescenten (9-12 jaar) door met een systeemaanpak gezonde slaap te bevorderen en (overmatig) schermgebruik en ervaren stress te reduceren. Hiervoor wordt het systeem met beschermende en belemmerende factoren om de jongeren heen in kaart gebracht, gezocht naar aangrijpingspunten voor verandering, acties worden ontwikkeld, geïmplementeerd, gemonitord en waar nodig aangepast.

MIND maakt onderdeel uit van het consortium en heeft een adviserende rol bij het betrekken en informeren van jongeren en hun ouders én het vertalen van bevindingen voor politiek en praktijk.

Resultaten 2023

- De eerste consortiumbijeenkomst heeft plaatsgevonden en markeerde een succesvol begin van het onderzoek.

3.3.9 Participatie onderzoek Minding the Gap

Betrokken lidorganisatie/achterban/ervaringsdeskundigen: leden van de werkgroep participatie in de begeleidingscommissies en experts bij oproepen voor meedenken gedurende de projecten.

Inleiding

Kinderen en jongeren die opgroeien in armoede lopen een groot risico op psychische problemen. Dat kan komen door verschillende risicofactoren, zoals financiële stress, sociale uitsluiting of een onveilige buurt. Deze risicofactoren beïnvloeden elkaar ook onderling in een complex samenspel. In dit project ontdekken we samen met jongeren, ouders, professionals en beleidsmakers hoe dit samenspel van factoren eruit ziet en hoe, door op kernfactoren op verschillende niveaus in te grijpen, de mentale gezondheid van jeugdigen die opgroeien in armoede kan verbeteren.

Doel

Op basis van inzichten uit dit project ontwikkelen we samen de 'Mentale-Gezondheid'-aanpak om de vicieuze cirkel om te buigen naar een opwaartse spiraal.

Resultaat

In 2023 is er een start gemaakt met de samenwerking. MIND denkt mee met de onderdelen participatie en disseminatie.

3.3.10 Bijdragen aan onderzoeken

Betrokken achterban: leden van de werkgroep participatie in de begeleidingscommissies en ervaringsdeskundigen bij verschillende oproepen voor meedenken gedurende de projecten.

Inleiding en resultaat per onderzoek

Psychische klachten komen veel voor, gaan gepaard met verzuim en zijn de meest voorkomende reden voor arbeidsongeschiktheid. Vroegtijdige interventies gericht op werkhervatting van werknemers met psychische klachten zijn nodig. MIND werkt mee aan diverse onderzoeken die bijdragen aan het ontwikkelen van interventies:

- 'Stepped care' is een onderzoek van het RIVM waarbij vroegtijdig in het verzuimproces een stapsgewijze aanpak (Stepped Care) wordt ingezet. In 2023 zijn interviews gehouden, waarbij ook deelnemers via MIND zijn geworven.
- 'Samen werken werkt' is een onderzoek van Cordaan en Koraal naar aan het werk komen en blijven voor mensen met psychische problematiek en een licht verstandelijke beperking. Het heeft gesprekskaarten opgeleverd om lastige onderwerpen bespreekbaar te maken. MIND nam deel aan de begeleidingscommissie.
- 'Meer rust in het bestaan' is een onderzoek uitgevoerd door het Verweij Jonker Instituut naar de baanonzekerheid onder mensen met een arbeidshandicap, die niet volledig kunnen werken

en sinds 2015 in de Participatiewet terecht komen. Het onderzoek heeft geleid tot klantreizen die inzicht geven aan klantmanagers over waar mensen tegenaan lopen. MIND nam deel aan de begeleidingscommissie.

- Trimbos en Ixta Noa doen onderzoek naar re-integratie in het 2^e spoor. Het trainen van adviseurs arbeidsmobiliteit en werkgevers in motiverende gesprekstechnieken en inzet van ervaringsdeskundigen in het 2^e spoor. MIND is onderdeel van de ontwikkelwerkplaats.
- 'Op een nieuwe spoor' is een onderzoek van de HAN Hogeschool naar het eerder inzetten van het 2^e spoor, als in het eerste jaar al duidelijk is dat er bij de huidige werkgever geen mogelijkheden zijn om te re-integreren. Veronderstelling is dat een zieke werknemer sneller zal re-integreren, als eerder wordt gekeken naar mogelijkheden. MIND neemt deel aan de begeleidingscommissie. In een eerste bijeenkomst is een survey onder de leden gedaan naar zoektermen en aanknopingspunten voor onderzoek.
- AUMC voert twee onderzoeken uit, namelijk de-escalatie bij arbeidsconflicten met als doel om gesprekstechnieken voor professionals te ontwikkelen die escalatie voorkomen en het ontwikkelen van de zelfhulptool mijnreintegratieplan.nl, hiermee kunnen zieke werknemers zich beter voorbereiden op gesprekken. MIND zit bij beide in de begeleidingscommissie en heeft een oproep voor de beoordeling van mijnreintegratieplan.nl uitgezet.

4. Goede informatievoorziening

Het Nationaal Zorgnummer

Het Nationale Zorgnummer is de voordeur van MIND voor cliënten en hun naasten. Deze voordeur is een samenwerking met Patiëntenfederatie Nederland. Cliënten en hun naasten kunnen terecht bij het Nationale Zorgnummer voor informatie en advies bij vragen en klachten over de zorg en over de producten en activiteiten van MIND. Hiermee zorgt MIND voor legitimatie van de positie als vertegenwoordiger van cliënten en hun naasten in Nederland. Daarnaast vergroot het Nationale Zorgnummer de zichtbaarheid van MIND richting beleidsmakers, zorgverzekeraars, zorgaanbieders en het algemene publiek.

Het Nationale Zorgnummer heeft een frontoffice en diverse backoffices. De frontoffice doet de eerste opvang van het telefonisch contact. Vanuit de backoffice van MIND wordt informatie en advies gegeven over onderwerpen waar MIND zich specifiek mee bezig houdt. De frontoffice kan de eenvoudige vragen afhandelen. Specifieke vragen kunnen worden behandeld in de backoffice door medewerkers met specifieke kennis. Het Nationale Zorgnummer is zowel telefonisch als digitaal bereikbaar.

In 2023 hebben de medewerkers 3863 (exclusief NRP is dit 3144) vragen en meldingen afgehandeld. Dit is een gemiddelde van 322 per maand. Het gaat om de gezamenlijke vragen over zorg, ondersteuning en participatie van de achterban van MIND en van de Patiëntenfederatie Nederland.

De producten van MIND geven mensen de mogelijkheid om meer regie te voeren in hun eigen leven. Bij het Nationale Zorgnummer krijgen ze meer informatie over de producten om hier actief gebruik van te kunnen maken. Het gaat dan over onder andere de volgende producten:

- Digitale Zorg en MedMij
- Kiezen in de ggz
- MIND Young
- MIND Blue
- MIND Atlas
- MIND Expert Center

Meldacties

Zowel MIND als de lidorganisaties hebben behoefte aan signalering met betrekking tot wensen en knelpunten van cliënten en hun naasten. Op specifieke thema's worden vragenlijsten uitgezet waarbij cliënten en hun naasten worden opgeroepen hun ervaringen te melden. De meldacties worden bij voorkeur uitgezet in samenwerking met lidorganisaties.

De resultaten van de meldacties worden gepubliceerd op de website van MIND. In overleg met de afdeling communicatie en de betrokken beleidsmedewerker(s) worden de media over de resultaten geïnformeerd. De thema's voor de meldacties worden vastgesteld in overleg met de beleidsteams en afgestemd met lidorganisaties en de andere koepels.

MIND-panel

Het MIND-panel kan worden ingezet om een bijdrage te leveren aan de signalering van knelpunten in de zorg. Onder andere door het invullen van de vragenlijsten die worden uitgezet bij meldacties. Er zijn iets meer dan 4000 panelleden. Het panel wordt onderhouden en geactiveerd door een strategisch communicatie- en marketingbeleid. Daarbij wordt gekeken naar de representativiteit van het panel en mogelijk geworven onder specifieke doelgroepen.

In 2023 zijn de volgende vragenlijsten uitgezet:

- Het Verdiepingsonderzoek evaluatie Wet verplichte ggz (Wvvggz)
- Problemen bij toegang tot ggz-behandeling.
- Onderzoek naar vaktherapie "Van negatief denken naar positief doen" (ism Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (HAN))
- Ervaringen met de vragenlijst HoNos+ en privacyverklaring.
- Onderzoek "Stemmen horen en behandelingen" (ism de Stemmenpolikliniek van het UMCG)
- Psychedelica in de ggz (ism UMCG)

De leden van het MIND-panel hebben 2x een nieuwsbrief met informatie over afgeronde, lopende en komende onderzoeken ontvangen met links naar de verschenen rapporten.

5. Organisatie MIND

Organisatiestructuur

MIND bestaat uit twee rechtspersonen:

- de Vereniging MIND Landelijk Platform Psychische Gezondheid (sinds 2006) is de landelijke koepel voor meer dan honderd grote en kleine cliënten-, familie- en zelfregie-organisaties en medezeggenschapsraden in het land. Binnen de vereniging zijn 23 landelijke aandoening-gebonden (lid)organisaties in de algemene ledenvergadering vertegenwoordigd. Verder kent de vereniging een Regiokamer, Kamer Familie- en naastenraden en Kamer Cliëntenraden, die ook vertegenwoordigd zijn in de algemene ledenvergadering.
- de Stichting MIND (sinds 1949 tot 2016 Fonds Psychische Gezondheid) is een fondsenwervende organisatie die publieksvoorlichting geeft en met onderzoek en innovatie bijdraagt aan een betere geestelijke gezondheid op lange termijn. MIND Korrelatie (sinds 1965) maakt hier deel van uit en geeft anonieme hulp bij vragen over psychische en psychosociale problemen.

Binnen MIND werken we als één groep waarbij we genoemde activiteiten bundelen en versterken.

Dit Jaarverslag 2023 is geschreven vanuit de afdelingen Beleid en Kennis, Innovatie en Onderzoek van de Vereniging MIND Landelijk Platform Psychische Gezondheid (afgekort: MIND Platform). MIND Platform richt zich als vereniging specifiek op het beïnvloeden van beleid (collectieve belangenbehartiging) en het uitvoeren van projecten en onderzoek om de positie van cliënten en naasten te verbeteren.

Om de inhoudelijke speerpunten van de vereniging goed vorm te kunnen geven zijn er drie expertcommissies ingericht: Jeugd, Kwaliteit van Leven en Kwaliteit van Zorg. Daarnaast is er een groot aantal werkgroepen actief binnen de vereniging, die thematisch zijn gegroepeerd rond bijvoorbeeld suïcidepreventie, participatie of wachttijdproblematiek. Het merendeel van de mensen in de expertcommissies en werkgroepen komen uit onze lidorganisaties. Soms sluiten ervaringsdeskundigen zich op persoonlijke titel aan bij een werkgroep of expertcommissie.

De vereniging MIND Platform heeft een Algemene Leden Vergadering (ALV), bestuur en directeur. De directeur voert het beleid uit dat is opgesteld door het bestuur van de vereniging en goedgekeurd door de ALV van de vereniging. Het bestuur bestaat uit ten minste vijf leden en wordt benoemd door de ALV.

Directie

MIND Platform is een vereniging die bestuurd wordt door een directeur met een door het bestuur vastgestelde taak. De directeur stuurt de vier teammanagers aan en vormt samen met hen en het bestuursbureau het managementteam.

Interim-directeur van MIND Platform, mevrouw Dianne Burger, werd op 1 juni 2023 opgevolgd door mevrouw dr. Dienne Bos. Naast directeur van vereniging MIND Platform is mevrouw Bos directeur-bestuurder van de stichting MIND. Zij heeft een fulltime aanstelling voor onbepaalde tijd. De loonkosten van Dienne Bos worden voor 60% doorbelast aan stichting MIND. Salariëring

en inschaling van de directiefunctie zijn volgens de richtlijnen voor bezoldiging van directeur-bestuurders van Goede Doelen Nederland en de Wet Normering Topinkomens (WNT). Dienke Bos heeft geen nevenfuncties.

Personeelsbestand

Op 31 december 2023 had MIND Platform 34 medewerkers verdeeld over 23,91 fte. MIND Platform beschikt over een grote flexibele schil: 12 van de 34 medewerkers hadden een tijdelijk contract. Daarnaast werden externe medewerkers, (vaak) zzp-ers, ingezet op projecten en taken, vanuit ervaringskennis en/of specifieke kennis op een thema.

Vacatures

In de loop van 2023 zijn er 7 vacatures ontstaan die allemaal ook zijn ingevuld. Twee van deze vacatures betroffen kortlopende projectmatige taken die ook per 31 december 2023 weer beëindigd zijn. De overige vacatures betroffen structurele functies.

Ziekteverzuim

Het gemiddelde ziekteverzuimpercentage over 2023 was 9,84%. Het is een daling ten opzichte van de 11,94% in 2022. Deze daling heeft te maken met herstel van langdurig zieken. Daarnaast heeft het nog steeds hoge verzuimpercentage ook vooral te maken met langdurige uitval. Alle leidinggevenden hebben in november een verzuimtraining gevolgd over verzuim beter monitoren en waar mogelijk beïnvloeden. Een verdere visie op verzuim wordt nader uitgewerkt in een strategisch HR-plan.

Strategisch HR-beleid

Strategisch HR-beleid richt zich onder andere op de ontwikkeling van de organisatie, de veranderingen van de organisatie en het inspelen op veranderingen in de toekomst. Onderdeel van strategisch HR-beleid is het centraal stellen van medewerkers, het inzetten van kernkwaliteiten, het ontwikkelen van medewerkers en het optimaliseren van de inzetbaarheid van medewerkers om zo op langere termijn de organisatiedoelstellingen te bereiken en in te spelen op kansen en bedreigingen. Een aantal aspecten wordt hieronder kort uitgelicht.

Aannamebeleid / Instroom - uitstroom 2023

Uitgangspunt bij elke werving is sollicitanten uit te nodigen die voldoen aan de functie-eisen, ongeacht achtergrond. Niemand wordt uitgesloten. Afhankelijk van de functie wordt soms ook expliciet gevraagd om kandidaten met ervaringsdeskundigheid en met succes. MIND Platform is voor deze doelgroep een herkenbare organisatie waarvoor mensen graag hun kennis, kunde en ervaring in willen zetten. Ook zetten vrijwilligers met een afstand tot de arbeidsmarkt zich in voor bepaalde taken om (opnieuw) te ontdekken waar hun krachten en mogelijkheden liggen.

Duurzame inzetbaarheid

We hebben als organisatie veel regelmogelijkheden om medewerkers toe te rusten om hun werk te kunnen blijven doen. Enerzijds zijn die mogelijkheden er vanuit de CAO of vanuit de wet, anderzijds is het maatwerk vanuit de visie om personeel zoveel mogelijk te ondersteunen om een goede balans te vinden en te behouden tussen werk en privé voor zover dat binnen de mogelijkheden van de werkgever ligt.

Het onderwerp werkdruk/werkstress is dan ook een situatie waar voortdurend aandacht voor is. Met de programma's en oplossingsrichtingen die in 2022 aangedragen zijn, wordt dit steeds onder de aandacht gehouden. Ook wordt actief gekeken hoe meer focus aan te brengen is, bijvoorbeeld door keuzemomenten in te lassen: wat doe je wel en wat doe je niet om meer grip te krijgen op de

werkdruk.

Daarnaast is er oog voor de opleidingsbehoefte van medewerkers. Zowel vanuit het loopbaanbudget als vanuit de organisatie worden mogelijkheden aangeboden om dit te faciliteren, zodat ook vanuit deze invalshoek aandacht is voor duurzame inzetbaarheid van medewerkers.

Bestuur

Het bestuur bestuurt de vereniging en houdt integraal toezicht op de uitvoering van het bestuursbeleid door de directeur. Het bestuur is een afspiegeling van het brede werkkterrein van MIND Platform, waarbij affiniteit met de doelstelling van de vereniging en cliënten- en naastenperspectief voorop staat. Ook is het van belang dat het bestuur deskundig is op de diverse beleidsterreinen van de vereniging, zodat zij haar bestuurlijke rol kan vervullen op de verschillende beleidsdossiers. In de praktijk betekent dat elk bestuurslid enkele beleidsdossiers beheert, waar het bestuurslid bestuurlijk verantwoordelijk voor is. De algemene ledenvergadering is nauw betrokken bij het opstellen van de profielschetsen voor leden van het bestuur. Zij nemen plaats op persoonlijke titel. Het bestuur bestaat uit tenminste vijf leden en de deze maken ook deel uit van de raad van toezicht van de stichting MIND (bepaald is dat de helft van de raad van toezicht gevormd wordt door de bestuursleden van de vereniging MIND Platform). De voorzitter van de raad van toezicht fungeert ook als voorzitter van het bestuur van de vereniging. Leden van het bestuur worden benoemd voor een periode van vier jaar met het recht op herbenoeming voor nog een periode van vier jaar. Er is een rooster van aan- en aftreden. De leden krijgen voor hun werkzaamheden een vaste onkostenvergoeding en een reiskostenvergoeding. In 2023 nam het bestuur afscheid van de bestuursleden Titia Feldmann en Sabrina Sluiter. Vervolgens verwelkomde het Bestuur de nieuwe bestuursleden Jaap van Weeghel, Paul van Rooij en Hannah Hollestelle.

Het bestuur heeft in 2023 vier keer regulier vergaderd. In de reguliere vergaderingen kwamen naast de inhoudelijke onderwerpen ook de vaste onderwerpen aan bod: de jaarstukken, accountantsverslag, verslag penningmeester, begroting, dashboard en bestuurlijke zaken. Het bestuur heeft de begroting, jaarverslag en jaarrekening vastgesteld en ter goedkeuring voorgelegd aan de algemene ledenvergadering. Die heeft deze stukken goedgekeurd en decharge verleend aan het bestuur.

In 2023 waren er twee extra vergaderingen. Een extra vergadering werden gewijd aan de opdracht die de interim-directeur had meegekregen om een analyse van de organisatie te maken. Op basis van de analyse werd besloten om de topstructuur van MIND te wijzigen en mevrouw Simone Melis (een van de MT-leden) te benoemen als adjunct-directeur. Zij gaat zich meer richten op het beleid en belangenbehartiging van de vereniging. Dit biedt aan de directeur meer ruimte voor de activiteiten van de stichting. De directeur en adjunct-directeur zijn bij alle vergaderingen aanwezig. De andere extra vergadering werd gewijd aan de ontwikkeling van E-Communities, waar leden van MIND Platform zich sterk voor maken.

Informatievoorziening algemene ledenvergadering

Elk begrotingsjaar maakt de directie van MIND Platform op basis van het Meerjarenbeleidsplan een activiteitenplan met begroting en legt die voor aan het bestuur. Deze bespreekt ze, brengt eventueel wijzigingen aan en stelt het vast. Daarna wordt het activiteitenplan met begroting ter goedkeuring voorgelegd aan de algemene ledenvergadering. Ieder kwartaal rapporteert de directie schriftelijk aan het bestuur. Dat gebeurt door middel van een duidelijk dashboard dat de tussentijdse resultaten inzichtelijk maakt. Dit dashboard wordt ook ter informatie aan de algemene ledenvergadering gestuurd.

De Financiële commissie

De Financiële commissie bestaat uit twee afgevaardigden van twee lidorganisaties en adviseert de algemene ledenvergadering over de goedkeuring van de begroting. Samen met de penningmeester kijken ze mee naar de begroting, jaarrekening en het financieel beleid in het algemeen. De Financiële commissie vergaderde drie keer in 2023.

Expertcommissies en werkgroepen

Om de inhoudelijke speerpunten van de vereniging goed vorm te kunnen geven zijn er drie expertcommissies ingericht: Jeugd, Kwaliteit van Leven en Kwaliteit van Zorg. Daarnaast is er een groot aantal werkgroepen actief binnen de vereniging, die thematisch zijn gegroepeerd rond bijvoorbeeld suïcidepreventie, participatie of wachttijdproblematiek. Het merendeel van de mensen in de expertcommissies en werkgroepen komen uit onze lidorganisaties. Soms sluiten ervaringsdeskundigen zich op persoonlijke titel aan bij een werkgroep of expertcommissie.

Netwerkorganisatie

De vereniging MIND Landelijk Platform Psychische Gezondheid bestaat uit landelijk en regionaal werkende patiënten- en familieorganisaties en cliënten-, familie- en naastenraden. Elke organisatie heeft een unieke propositie en een wens tot samenwerking om collectieve doelen te bereiken. In deze samenwerking staat de verbinding tussen de landelijke en regionale thema's en organisaties voorop. MIND bureau vervult binnen de vereniging een spilfunctie.

Het uitgangspunt van MIND Landelijk Platform is dat de activiteiten worden uitgevoerd door middel van nauwe samenwerking tussen het landelijk bureau en de lidorganisaties van MIND Platform. Daartoe zijn expertcommissies per campagnelijn en werkgroepen per specifiek onderwerp ingesteld. Deze worden bemenst vanuit de brede achterban van MIND – landelijk en regionaal – en door externe deskundigen.

MIND werkt aan de versterking in/van de regio en de cliënten-, familie- en naastenraden. Zo hebben de kerngroepen van de Kamers binnen MIND Landelijk Platform stemrecht in de ALV. We werken aan het opzetten van een regionale structuur voor een betere verbinding tussen de landelijke en regionale belangenbehartiging en aan de verdere professionalisering van de MIND Kamers.

Om het netwerk te faciliteren, door te ontwikkelen en uit te bouwen investeert MIND Platform ook in 2024 in verenigingsmanagement. Vanuit het landelijk bureau van MIND werken we aan adequate samenwerking met en tussen de achterban en organiseren we activiteiten om dat mogelijk te maken. Een mooi voorbeeld hiervan is het MIND Festival dat op 10 oktober 2023 voor de eerste keer plaats vond in Driebergen. Met ruim 80 mensen hebben we bij een middag vol inspirerende workshops, ontmoetingen en creativiteit beleefd. In 2024 krijgt dit festival een vervolg met een tweede editie.

MIND Cliëntenraden, Familie- en naastenraden en de Regiokamer

Naast patiënten- familie- en naastenorganisaties die lid zijn van MIND, hebben we ook een actief netwerk van cliëntenraden, familie- en naastenraden en regionale cliëntenorganisaties. Deze zijn georganiseerd in zogeheten 'Kamers'. De Kamer Cliëntenraden organiseerde in 2023 een aantal online perspectiefsessies. Ook zijn we gestart met het opbouwen van een netwerk van ondersteuners van deze raden om kennis en ervaring te kunnen delen. Dit zetten we voort in 2024. Vanuit de Kamer Familie- en Naastenraden (FNR) hebben we een strategisch plan opgesteld waarmee we in 2024 aan de slag gaan om de belangen van deze groep beter voor het voetlicht te

brengen. Samenwerking in de triade verbeteren en versterken is hierbij een belangrijk uitgangspunt.

Online ledenplatform

Het MIND ledenplatform is het online platform waar leden, ambassadeurs en medewerkers elkaar digitaal kunnen ontmoeten, samenwerken en hun vragen kunnen stellen. Ook is het de plek waar leden geïnformeerd worden over ontwikkelingen en thema's binnen MIND. Deze digitale plek is nu zo'n anderhalf jaar in de lucht en heeft zichzelf inmiddels bewezen als effectief online instrument voor ontmoeting, informatie en kennisdeling binnen de vereniging.

6. Vooruitblik 2024

MIND is een maatschappelijke organisatie die droomt van een samenleving waarin wij psychische gezondheid koesteren, daarin investeren en alles doen om onnodig psychisch leed te voorkomen en waarbij iedereen die nu of in de toekomst te maken heeft met psychische klachten kan rekenen op begrip, ondersteuning en goede zorg. We verbinden de missie en activiteiten van de stichting MIND aan het werk van de vereniging MIND Platform. Beide rechtspersonen hebben gezamenlijke doelstellingen verwoord in voorgenoemde droom en een strategisch meerjarenbeleidsplan 2020-2025.

De urgentie van het werk van MIND als geheel is onverminderd groot. De meest recente cijfers laten zien dat het aantal mensen met psychische klachten blijft toenemen, onze samenleving staat onder steeds grotere mentale druk. Daarom blijven wij de missie van MIND onverminderd doorzetten, om bij te dragen aan oplossingen om psychische gezondheid te verbeteren. Hierbij is ervaringskennis de rode draad door al onze werkzaamheden, op alle thema's die van belang zijn voor de doelgroepen waar MIND voor staat. Door directe betrokkenheid van onze achterban zorgt MIND er voor dat haar activiteiten een directe impact hebben op de mensen die het aangaat. Met elkaar, voor elkaar en door elkaar kunnen we nog meer betekenen voor alle mensen die te maken hebben met psychische kwetsbaarheid in Nederland.

In 2024 bouwt MIND voort op de verschillende akkoorden die in het afgelopen jaar zijn vastgelegd, zoals het Integraal Zorgakkoord (IZA), Hervormingsagenda Jeugd, de Aanpak Mentale Gezondheid en afspraken rondom kwaliteit van zorg en juiste zorg voor ggz-cliënten in de Wlz. Ondanks dat MIND het IZA niet heeft getekend, nemen wij op dit moment deel aan alle werkgroepen die voor de cliënt in de ggz van belang zijn. Hierbij richten wij ons in het bijzonder op het opzetten van een landelijk dekkend netwerk voor regie- en herstelcentra en e-communities. Regionalisering en digitalisering in de ggz zijn daarmee twee thema's die in 2024 in het bijzonder onze aandacht hebben: MIND wil, samen met Ieder(In) en Patiëntenfederatie Nederland, bijvoorbeeld ook de structuur voor regionale belangenbehartiging voor patiënten en cliënten versterken. Tevens richten we ons, ook buiten het IZA, op digitalisering en gegevensbescherming in de ggz.

Naast deze activiteiten blijft MIND ook rondom andere beleidsdomeinen en wetgeving uiteraard de stem van de cliënt en hun naasten inbrengen. Daarmee blijven wij nauwlettend het cliënten- en naastenperspectief behartigen en gaan we door met participeren in nieuwe projecten die bijdragen aan de verbetering van de positie van cliënt.

Als laatste staat 2024 in het teken van koersbepaling voor de komende jaren. In 2025 loopt de huidige meerjarenstrategie af. Wij zijn daarom reeds gestart met de ontwikkeling van de nieuwe meerjarenstrategie, in samenwerking met onze lidorganisaties, de kamers cliënten- en familie/naastenraden en de Regiokamer. Deze zal naar verwachting in het eerste kwartaal van 2025 gereed zijn.

Bijlage 1 **Afkortingen**

ALV	Algemene Leden Vergadering
Akwa	Alliantie kwaliteit in de ggz
CR	Cliëntenraden
FNR	Familie- en naastenraden
FVP	Familievertrouwenspersoon
IPS	Individuele Plaatsing en Steun
KOPP/KOV	Kinderen van ouders met psychische problemen Kinderen van ouders met een verslaving
LCR	Landelijke Cliënten Raad
LSFVP	Landelijk Stichting Familie Vertrouwenspersonen
LVVP	Nederlands Vereniging van Vrijgevestigde Psychologen en Psychotherapeuten
Mo/Bw	Maatschappelijke opvang/Beschermd wonen
dNLggz	de Nederlandse ggz, de landelijke brancheorganisatie van ggz- aanbieders
NVvP	Nederlandse Vereniging van psychiaters
ODB	Openbaar Data Bestand
PGO of PG	Patiënten en Gehandicapten organisaties
RCO	Regionale cliënten organisatie
SGF	Samenwerkende Gezondheids Fondsen
SZW	(ministerie van) Sociale Zaken en Werkgelegenheid
VIM	Vereenvoudiging inkomensondersteuning voor mensen
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
VN-verdrag	VN-Verdrag inzake de rechten voor personen met een beperking (CRPD)
VWS	(ministerie van) Volksgezondheid, welzijn en sport
Wlz	Wet langdurige zorg
Wmo	Wet maatschappelijke ondersteuning
Wvggz	Wet verplichte ggz
ZiNL	Zorginstituut Nederland
Zvw	Zorgverzekeringswet

Bijlage 2 **Bestuur MIND Platform 2023**

prof. dr. W.K. (Wilma) van der Scheer

Bijzonder Hoogleraar Leiderschap en Besturing in de Zorg en directeur Erasmuscentrum voor Zorgbestuur, voorzitter Bestuur (tevens voorzitter Raad van Toezicht stichting MIND)

H. (Hannah) Hollestelle

Voorzitter van het bestuur van ExpEx en student politicologie (tevens lid Raad van Toezicht stichting MIND)

Ir. P.M. (Paul) van Rooij

Toeziethouder, bestuurder, adviseur en interimmanager in de zorg en belangenbehartiging vanuit eigen onderneming PvR-Advies, auditcommissie (tevens lid Raad van Toezicht stichting MIND)

prof. dr. J. (Jaap) van Weeghel

Bijzonder Hoogleraar Rehabilitatie en participatie van mensen met psychische aandoeningen, vanaf 2021 emeritus (tevens lid Raad van Toezicht stichting MIND)

P.W.L. (Petra) Zoer MSc

Directeur-bestuurder Schola Medica (tevens lid Raad van Toezicht stichting MIND)

Bijlage 3 **Lidorganisaties MIND Platform 2023**

Angst Dwang en Fobie Stichting (ADF-stichting)

Anoiksis

Caleidoscoop

Depressie Vereniging

Ixta Noa

Landelijke Oudervereniging Balans

Leontienhuis

MIND Naasten Centraal

MIND Ypsilon

Nederlandse Hyperventilatie Stichting (NHS)

Nederlandse Vereniging voor Autisme (NVA)

PLUSminus

Stichting Borderline

Stichting ExpEx

Stichting Gilles de la Tourette

Stichting Het Zwarte Gat

Stichting JIJ

Stichting Misbruikt!

Stichting PMDD Nederland

Stichting Weerklank

Stichting Zelfbeschadiging (LSZ)

Vereniging Impuls & Woortblind

WEET

Bijlage 4 **Regiokamer**

Burgerkracht Limburg
CliëntenBelang Amsterdam
De Kentering, Nijmegen
Diepwatercollectief, Amsterdam
ISP Informatiesteunpunt Haarlem
RCO De Hoofdzaak, Alkmaar
Steunpunt GGz Utrecht
Stichting Cliëntenbond GGZ Deventer e.o.
Stichting Cliëntenperspectief GGZ Flevoland (CLIP GGZ)
Stichting Door en Voor, Den Bosch
Stichting Focus Zwolle
Stichting GGZ Beraad Overijssel
Stichting Kernkracht
Stichting Kompasie, Den Haag
Stichting Lumen Holland Rijnland
Stichting Stadskamer, Achterhoek
Stichting Vriendendiensten Deventer e.o.
Stichting Wegloophuis Utrecht
Stichting zaVie, Groningen
Stjoer, Friesland
Umah-Hai, Utrecht, Driebergen
Zorgbelang Inclusief Zuid-Holland, Utrecht, Gelderland

Bijlage 5 **MIND Familie- & Naastenraden**

Adviesraad Naasten Dimence
Centrale Familieraad GGz Rivierduinen
Familie- en betrokkenenraad Reinier van Arkel
Familiecommissie Riwis Zorg en Welzijn
Familieplatform GGZ Noord-Holland Noord
Familieraad Altrecht
Familieraad Arkin
Familieraad Emergis
Familieraad Fivoor
Familieraad GGNet
Familieraad GGZ Centraal, Veluwe & Veluwevallei
Familieraad GGZ Eindhoven en de Kempen
Familieraad GGZ Friesland
Familieraad GGZ inGeest
Familieraad GGZ Oost Brabant
Familieraad GGZ Westelijk Noord-Brabant
Familieraad Lentis
Familieraad Mondriaan
Familieraad Parnassia Groep regio Haaglanden
Familieraad Parnassia Groep regio Noord-Holland
Familieraad Parnassia Groep regio Rijnmond
Familieraad Pro Persona Noord (Wolfheze)
Familieraad Pro Persona Zuid (Nijmegen)
Familieraad UMC Utrecht, afd. Psychiatrie - Hersencentrum
Familieraad Yulius
Familieraad Zeeuwse Gronden
Naastbetrokkenenraad GGZ Drenthe

Bijlage 6 **MIND Kamer Cliëntenraden**

Accare, CR ouders
 Adviesraad Sociaal Domein Delft
 Altrecht, CCR
 Amacura, CR
 Antes groep, CCR
 Apanta-ggz, CR
 Arkin - Jellinek, CR
 Arkin, CCR
 Brijder Verslavingszorg, CR
 Castle Craig Nederland
 ClientenBelang Amsterdam (ondersteuning GGZ)
 Co-eur BV, CR
 De Hoop GGZ, CR
 Dimence, CCR
 Dr. Leo Kannerhuis
 Eleos, CR
 Emergis, CCR
 Fier, CR
 Fivoor, CR
 GGNet, CCR & regionaal Zutphen Oost Gelderland
 GGZ Breburg, CCR
 GGZ Centraal, CCR, diverse deel CR en CR-jeugd
 GGZ Delfland, CR
 GGZ Drenthe, Regionale Cliëntenraad
 GGZ Eindhoven en de Kempen (GGZE), CCR
 GGZ Friesland, CCR
 GGZ Friesland, Kinnik, CR-jeugd
 GGZ inGeest (GGziG), CCR
 GGZ Noord-Holland-Noord (GGZ nhn), FR
 GGZ Oost Brabant, CR
 GGZ Rivierduinen, CCR
 GGZ westelijk Noord Brabant (GGZWNB), CR
 (Goodwillwerk) Leger des Heils diverse regionale CR
 IrisZorg, CR
 Kwintes Midden Noord Flevoland, CR
 Lentis, CCR en CBB
 Level, CR
 LIMOR, CCR
 Max Ernst GGZ, CR
 Mediant, CR
 MET ggz, CR
 Mondriaan voor GGZ, CCR en CR ouderen
 Novadic-Kentron (N-K), CCR
 Parnassia Groep, CCR en diverse deel CR
 Platform Volwaardig Burgerschap GGZ Utrecht
 Pro Persona GGZ, CCR (GO CR) en deel CR

Promens Care, CCR
PSY Drechtsteden, CR
Reinier van Arkel Groep, CCR
RIBW CR diverse regio's
Sinai Centrum, CR
Stichting Het Zwarte Gat
Stichting Odibaan, CR
Stichting Onder Een Dak (StOED), CR
Tactus Verslavingszorg, CCR
Valente, CR
Vincent van Gogh voor ggz (VvGi), CCR
Youz PG, CR
Yulius, CCR en CR Jeugd
Zeeuwse Gronden, CR
Zuyderland GGz, CR

